

22/ ročník 12 9. 11. 2004 31 Sk

Oknána

**Nádeje
letectva**

**Starostlivosť
o dušu vojaka**

**A. Heribanová
- plukovníkova dcéra**

Popravený čatár

ISSN 1336 - 1910

„Vodičák“ na psa

Vojenské výcvikové kynologické stredisko v Hronseku je jediné miesto, kde vydávajú „vodičák“ na psa. Teda oprávnenie pre služobného psa a jeho psovoda o ich odbornej spôsobilosti vykonávať svoju prácu v niektorom vojenskom útvere či zariadení našich ozbrojených síl. Od jeho vzniku pred desiatimi rokmi stredisko riadi nadporučík Mgr. Miroslav Surový. Rodák z Košíc si zamiloval zvieratá u svojho starého otca, ktorý bol horárom v Čremošnom. Podľa jeho slov tam bolo viac zvierat ako ľudí. Aj preto sa Miroslav vybral do Holešova na vojenskú strednú školu pohraničnej stráže. Chcel pracovať so psami. V súčasnosti v Hronseku organizujú pre psov a ich psovodov osem a desaťtýždňové základné kurzy (hliadkové trvajú 10 týždňov). Zároveň prichádzajú do strediska aj psovodi, ktorí z rôznych dôvodov prišli o svojho psa. Im je určený 6 až 8-týždňový doškolaovací kurz. „Pre všetkých ale platí, že po troch rokoch od absolvovania základného kurzu k nám musia prísť a obnoviť si platnosť papierov v opakovanom kurze. Trvá od troch do piatich týždňov,“ hovorí nadporučík Surový. Pre potreby ozbrojených síl sa nakupujú zväčša ročné až trojročné psy. Veliteľ si spomína na nemeckého ovčiaka Delona, ktorého pri výbere pre jeho menšiu veľkosť trochu podcenil. Delon potom vyhrával jednu súťaž za druhou. Nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. V súčasnosti máme v ozbrojených silách okolo 300 služobných psov. Až na výnimky sú to predovšetkým nemecké ovčiaky, tie sa v našich podmienkach osvedčili najlepšie. V tomto roku nekúpili dosiaľ ani jedného nového psa, časť prestarnutých ale bude treba vyradiť. Dúfame, že v budúcnosti sa táto nepriaznivá situácia napraví. Veď skúsenosti mnohých armád NATO hovoria o tom, že pri strážení rozsiahlych priestorov muničných skladov, letísk či vojenských základní sa práve psy v kombinácii s modernými technickými pomôckami osvedčili najlepšie. Výrečne o tom hovoria poznatky amerických a britských vojakov v Iraku, kde psov okrem týchto úloh s úspechom využívajú aj na vyhľadávanie výbušnín. Nie je vylúčené, že v budúcnosti sa budú na tento účel cvičiť psy aj v Hronseku...

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 22/2004
Do výroby zadane: 21. 10. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOd KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
Tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
E-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
Tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
Jozef ŽIAK
Tel.: 0960 312 984
nadporučík Vladislav VAVRINEC
Tel.: 0960 312 980

Fotograf:
Peter DOVINA
Tel.: 0960 312 395

Vedúca vydania a jazyková úprava:
PhDr. Zuzana KRÚTKA
Tel.: 0960 313 054

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOd KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
Šustekova 8, 851 04 Bratislava - Petržalka
Korešpondencia: P. O. Box 17
850 05 Bratislava
Tel./fax: 02/6720 1931-33 – predplatné
E-mail: predplatne@press.sk
knihy@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciamy.
Objednávky na reklamu a inzerciu
prijímame na adrese redakcie.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Košická nádej pre letectvo 4 – 5

Rozhovor:

E. Kukan o NATO 6

Kľúčová úloha 7

Starostlivosť o dušu vojaka 8 – 9

Zahraničné kontakty 10

Partneri v NATO 11

Svet techniky – drobníčky ... 12 - 13

Veľtrh E+R+P 14 – 15

125 rokov bulharského
námorníctva 16

VERA, o ktorej sa hovorí 17

Modrá hranica 2004 18-19

Slávne zbrane: Panther 20

História:

Francúzsky generál F. Polerecký .. 21

Príbeh popraveného čatára .. 22 – 23

Kronika rezortu 24

Generál M. Regula:
Chrabrosť nepozná prekážky 25

Analýza:

Terorizmus u nás (2. časť) ... 26 – 27

Mladí profesionáli 28

Trauma z preskúšania 29

Plukovníkova dcéra
A. Heribanová 30

Šport:

Abeceda elegantnej krásky 31

Oddych 33 – 34

Súťaž 35

Fotografia na titulnej strane:

Čerstvá absolventka vojenskej leteckej akadémie
poručíčka Lenka Karabínová sa bude podieľať
ako zástupkyňa veliteľa roty vo Vojenskej
odbornej škole letectva v Košiciach na príprave
nových odborníkov pre letecké útvary
Foto Peter DOVINA

Na leteckých základniach v Prešove, na Sliachi či v Kuchyni všetci s napätím čakali na vznik Odbornej výcvikovej školy letectva (OVŠL) v Košiciach. Jej slávnostné otvorenie sa uskutočnilo 7. októbra 2004.

Košická nádej pre letectvo

Veliteľ školy Marián Hocko s hromadou dokumentov, ktoré boli potrebné pre jej vznik

Metodik - inštruktor pplk. v z. Ján Gorej pri príprave svojho inštruktora rotného Mariana Kopera

našu úlohu – pripraviť profesionálnych vojakov a poddôstojníkov jednotlivých leteckých a zabezpečovacích odborných funkcií v leteckých základniach – nemohli splniť,“ zdôraznil s určitým uspokojením v hlase veliteľ školy.

Spomínaní metodici si potom vybrali svojich inštruktorov. Výber mali uľahčený tým, že ešte zo školy poznali svojich bývalých žiakov. Vedeli, kto má predpoklady odborne viesť a učiť budúcich frekventantov školy. Lebo raz darmo, nie každý dobrý odborník je aj rovnako dobrý učiteľ. Inštruktori vybraní na vedenie odborného výcviku absolvujú od 18. októbra do 10. decembra vlastnú prípravu. Aby už od nového roka mohli spoločne so svojimi metodikmi začať prípravu v kurzoch vstupného odborného výcviku.

Z leteckých základní našich vzdušných síl postupne odchádzajú starší skúsenejší technici. Dôvodom sú nielen časté reorganizačné zmeny z nedávnej minulosti, s ktorými súvisí razantné znižovanie vojenských hodností na jednotlivých postoch, ale aj fyzický vek predpísaný pre tieto hodnosti, ako i niektoré ďalšie dôvody. Nahradiť by ich mali noví odborníci. Vojenská stredná škola, ktorá ich pripravovala, však ukončila svoju činnosť už pred rokom.

Veliteľ novootvorenej OVŠL podplukovník Ing. Marián Hocko, PhD. chápe, že očakávania jednotlivých súčastí letectva od novej školy sú veľké. Veď rodák z Prešova po ukončení štúdia na brnianskej vojenskej akadémii, kde neskôr absolvoval aj postgraduálne štúdium, pôsobil dlhé roky vo vojenskom leteckom školstve. Zároveň s ukončením činnosti predchádzajúcej strednej školy vzniklo prvého októbra minulého roku v jej priestoroch pod jeho vedením organizačné jadro novej vzdelávacej inštitúcie. Presne po roku bol pripravený štart Odbornej výcvikovej školy letectva.

Garanciou sú skúsení metodici

„Hneď od začiatku som vedel, že jedinou šancou, ako udržať potrebnú odbornú úroveň novej inštitúcie, je získanie najlepších odborníkov z predchádzajúcej strednej školy. Som rád, že po vyriešení niektorých problémov a vyjasnení si názorov nakoniec špičkoví odborníci v jednotlivých leteckých odbornostiach, bývalí profesionálni vojaci, nastúpili do školy ako civilní zamestnanci na posty metodikov – inštruktorov. Či už sú to podplukovníci v zálohe Miron Solanka, Jozef Vernarec, Štefan Lacko, Ján Gorej, majori v zálohe Pavol Babinčák, Jozef Judičák či Vladimír Demjan. Bez nich by sme

Podpraporčík Peter Guzikiewicz a major v zálohe Jozef Judičák si pripravujú najlepšiu formu výuky pre svojich frekventantov

Práporčík Peter Bukovinský
kontroluje osvetlenie
kabíny MiG-21

Kurzy možno podľa zamerania rozdeliť do troch kategórií: so strojárskym, elektrotechnickým a špeciálnym zameraním. Medzi strojárskymi je napríklad špecialista leteckého prevádzkového, technického a letiskového zabezpečenia. Medzi elektrotechnickými zasa špecialista leteckého prevádzkového zabezpečenia či špecialista obsluhy leteckých pozemných informačných systémov. No a medzi špeciálnymi napríklad špecialista letiskovej biologickej ochrany – sokoliar či špecialista záchranár.

Dostali Mi-24 i MiG-29

Podľa podplukovníka Hocka sa časť výučby praktickej odbornej prípravy uskutoční na leteckých základniach. Pôjde najmä o praktickú obsluhu techniky, ktorá nie je v košickej škole k dispozícii a novozavádzanú leteckú a zabezpečovaciu techniku. Frekventanti by sa tak mali v prešovskej leteckej základni oboznámiť s obsluhou vrtuľníkovej techniky a na Sliači s lietadlami L-39 Albatros a MiG-29.

Novovznikajúca košická škola prevzala po bývalej strednej škole technické vybavenie učební i priestory. Ďalšie výcvikové materiály a priestory prevzala po bývalej vojenskej leteckej akadémii. „Som rád, že velenie vzdušných síl nám pre zlepšenie kvality výučby pridelo aj dva kusy nadpočetnej leteckej techniky. Ide o vrtuľník Mi-24 D a lietadlo MiG-29. Navyše, po leteckej akadémii sme dostali aj celý sortiment pozemného leteckého a zabezpečovacieho zariadenia. V súčasnosti ich máme umiestnené v autoparku, kde ich pripravujeme na budúcu výučbu. Najväčšie nedostatky máme v súčasnosti s výpočtovou technikou. Nielen čo sa týka jej množstva, ale najmä kvality,“ poznamenáva podplukovník Marián Hocko na margo materiálneho zabezpečenia novej školy.

Spolupráca Trenčín – Košice

Jedným zo skúsených metodikov je podplukovník v zálohe Ing. Štefan Lacko. Rodák z Bídoviec neďaleko Košíc po absolvovaní vojenskej strednej školy v Novom Meste nad Váhom pôsobil ako spojár vo vrtuľníkových letkách

v Příbrami a Táboře. Neskôr absolvoval štúdium na brnianskej vojenskej akadémii a dlhé roky pracoval v strednom vojenskom leteckom školstve. Rovnako bohaté skúsenosti má aj rodák zo Svidníčky v okrese Svidník podplukovník v zálohe Ing. Miron Soľanka. Z vojenskej akadémie v Brne smerovali jeho kroky do Prešova, kde pôsobil na vojenskej strednej škole leteckej, ale aj v leteckej základni, kde sa priamo na mieste oboznámil s tým, čo dnes letecké útvary v oblasti technickej starostlivosti najviac trápí.

„Viem, že našich budúcich absolventov tam už netrpezlivo čakajú. V leteckve nastalo akési hluché obdobie. Starší technici tam až na výnimky už nie sú a ich nasledovníkom veľakrát chýbajú potrebné praktické skúsenosti. Doslova sa vytratila jedna generácia technikov,“ konštatuje Miron Soľanka. Podplukovník Hocko vie, že pripraviť hoci aj na základné letecké technické a obslužné funkcie uchádzačov z civilu, ktorí nikdy neprišli do styku s leteckou technikou, nebude jednoduchá úloha. „Predtým sa pripravovali na túto úlohu štyri roky na vojenskej strednej škole. Určité východisko z tejto situácie vidím v spolupráci so stredným odborným učilišťom leteckým pri Leteckých opravovniach Trenčín, ktoré je v súčasnosti jedinou strednou školou leteckého zamerania na Slovensku. Veľmi by sme uvítali, keby sa jeho absolventi objavili medzi frekventantmi našej školy,“ poznamenáva podplukovník Hocko.

Ďalší z metodikov, major v zálohe Ing. Vladimír Demjan po ukončení strednej leteckej

školy v Prešove a vysokej v Košiciach pracoval niekoľko rokov na letisku Plzeň – Bory a potom sám pripravoval nových leteckých odborníkov v strednej škole.

Začať od Adama

Jeho kolega, rodák z Lipian, major v zálohe Ing. Jozef Judičák dlhé roky pôsobil ako letecký technik a neskôr lietal ako palubný technik na lietadle L-410 Turbolet. „Keď sme si vybrali inštruktorov, s ktorými budeme spoločne pracovať, vedeli sme, kam siahnuť. Veď väčšinu z nich poznám zo spoločnej práce. Hneď na začiatku sme si s kolegami ujasnili, že k budúcim frekventantom budeme musieť pristupovať úplne inak ako k bývalým poslucháčom strednej školy. Vo svojom výklade sa budeme musieť úplne znížiť a postaviť ho na jednoduchosť a názornosť. Teda začať úplne od Adama. Lebo pre nich to bude prvý dotyk s leteckou technikou,“ povedal o budúcom pôsobení v škole.

Medzi inštruktormi je aj rotný Peter Guzikiewicz. Rodáka z Košíc pritiahli do školy jeho bývalí učitelia podplukovník Hocko a podplukovník v zálohe Ján Gorej. Technik lietadla postupne prešiel leteckými základňami v Kuchyni, Prešove i v Košiciach, kde bol technikom Bielych albatrosov. „Keď ma oslovili bývalí učitelia, neváhal som. Príprava budúceho leteckého technického dorastu je veľká výzva. Okolo seba tu vidím dosť skúsených odborníkov, ktorí už niečo dosiahli. Preto si myslím, že by sa nám to mohlo podariť. Aj keď sa trochu obávam kvality ľudí, ktorí k nám prídu z civilu,“ s určitými obavami v hlase vyhlásil Peter, ktorý sa pre novú funkciu dobrovoľne vzdal svojej predchádzajúcej hodnosti podpráporčíka.

Rovnaký krok urobil aj ďalší z inštruktorov, Peter Bukovinský.

Už najbližšie mesiace ukážu, ako sa v Košiciach podarí naplniť volanie leteckých základní po technikoch v hodnostiach profesionálnych vojakov a poddôstojníkov. Aj keď spočiatku ich bude Odborná výcviková škola letectva pripravovať predovšetkým v 14-týždňovom vstupnom odbornom výcviku jednotlivých leteckých a zabezpečovacích odborností.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Práporčík Marek Kuruc (vľavo) s pplk. Mironom Soľankom premýšľajú nad tým, ako vojakom čo najlepšie objasniť princíp zavesenia skríňovej bomby BK-250

Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan: Toto už nie je aliancia našich otcov

■ Pán minister, Slovensko je už niekoľko mesiacov plnoprávnym členom NATO. Aký je váš názor na naše doterajšie pôsobenie v aliancii?

Členstvo Slovenskej republiky v NATO vnímam z dlhodobejšieho hľadiska než len za posledných sedem mesiacov. Naše pôsobenie ako člena NATO nadväzuje na aktivity, ktoré mu predchádzali – keď sme konali de facto ako člen aliancie, čo sa prejavilo v zásadných postojoch Slovenska ku krízam, ktoré sa týkali aj spojencov.

Myslím si, že naše doterajšie pôsobenie môžeme hodnotiť ako pozitívne. Samozrejme, objektívne sme ešte plne „neprenikli“ do najhlbších chodieb aliancie, stále nemáme plné zastúpenie vo všetkých výboroch a skupinách, ktorých je príliš veľa, okolo 300. Ale postupne sa orientujeme, vyjadrujeme sa z politického a vojenského hľadiska k zásadným otázkam NATO a našej bezpečnosti, sme rešpektovaní ako spojenec aliancie so svojimi záujmami. S výnimkou operácie v Stredozemnom mori sa zúčastňujeme na každej operácii NATO (KFOR v Kosove, SFOR v Bosne a Hercegovine, ISAF v Afganistane) a zvažujeme aj účasť v novej výcvikovej operácii NATO v Iraku (NTIM). Aliancia už aj ocenila naše špecifické skúsenosti. Stali sme sa vedúcou krajinou v oblasti likvidácie vojenských výbušnín a manažmentu následkov (EOD). A napokon, samotná aliancia prechádza transformáciou – svojich cieľov, úloh, plánovania a generovania síl, politického rozhodovania – takže sme súčasťou tohto procesu a našu transformáciu prispôbujeme aj jej celkovej transformácii. Spolu s bývalým generálnym tajomníkom NATO lordom Robertsonom môžeme povedať: „Toto už nie je aliancia našich otcov.“ Myslím si, že je to tak správne.

■ Spojenci novým členským krajinám často opakujú, že vstup do NATO je len začiatkom dlhej cesty. Sme na ňu podľa vás pripravení?

Washingtonský summit NATO v roku 1999 ponúkol asociovaným krajinám určitý návod, ako sa čo najlepšie pripraviť na vstup a členstvo v NATO, tzv. akčný plán členstva (Membership Action Plan – MAP). Na základe tohto plánu sa Slovensko pripravovalo na členstvo v NATO a myslím si, že pozvanie za člena bolo adekvátnym ocenením našej snahy.

Aj keď tento rok sa oficiálne končí osobitný vládny program PRENAME, v rámci ktorého sa koordinovalo pôsobenie via-

cerých ministerstiev a orgánov Slovenskej republiky, nekončí sa úsilie dokončiť reformu Ozbrojených síl SR tak, aby sme boli schopní prispieť k novým misiám aliancie, aby sme boli schopní prispieť do Síl NATO rýchlej reakcie (NRF) a dosiahnuť stav 40-percentnej nasaditeľnosti našich ozbrojených síl a ich 8-percentnej udržateľnosti. Je to určite dlhá cesta, ktorá bude znamenať ešte veľa reforiem, ale inej cesty niet a je to spoločná cesta pre všetky krajiny aliancie bez výnimky. Nielen kvalitne pripravené ozbrojené sily, ale aj kvalitní odborníci a informovaná verejnosť predstavujú základ pre túto cestu.

■ Akú úlohu zohráva v tomto procese slovenská diplomacia?

Základom plnohodnotného členstva Slovenska v NATO je pôsobenie kvalifikovaných diplomatov a odborníkov, či už priamo na Slovensku alebo aj priamo v štruktúrach aliancie. Myslím si, že Stála delegácia Slovenskej republiky pri NATO pod vedením veľvyslancu Igora Slobodníka má všetky tieto atribúty. Vojenská sila aliancie, ktorú predstavujú vojenské sily jej členov, je silným nástrojom zahraničnej politiky a všetky operácie sú pod prísny dohľadom civilných predstaviteľov. Naši diplomati – či už civilní alebo vojenski – sa plne podieľajú na rozhodovaní a plánovaní aliancie.

■ Pán minister, aký je najväčší prínos z členstva v NATO pre našu krajinu?

Posilnilo sa medzinárodnopolitické postavenie Slovenska a jeho kredibilita, čo malo okrem iných pozitívnych skutočností za následok aj zvýšenie ratingu a výrazný prílev priamych zahraničných

investícií. Dnes máme možnosť, ale aj zodpovednosť, spolurozhodovať o závažných otázkach týkajúcich sa medzinárodných vzťahov a bezpečnosti nielen v európskom, ale aj v globálnom kontexte. Vstupom do aliancie sme výrazne posilnili vlastnú bezpečnosť. V prípade konfliktu ohrozujúcom priamo naše obyvateľstvo máme podporu ďalších 25 najmocnejších štátov sveta, našich spojencov. Slovensko sa stalo súčasťou najsilnejšej aliancie na svete a Ozbrojené sily SR majú možnosť porovnávať sa s tými najlepšími na svete a participovať na spoločných operáciách a cvičeniach, čím si zvyšujú svoju úroveň. NATO zároveň ponúka aj priestor pre posilnenie vedy a výskumu na Slovensku. Stručne – vstupom do aliancie sme zaistili bezpečnosť pre naše nasledujúce generácie.

■ Aliancia však nie je len o výhodách, ale aj o povinnostiach...

Samozrejme, tak ako sa spoliehame na pomoc našich spojencov, rovnako aj my musíme byť pripravení poskytnúť im pomoc v prípade potreby. Musím povedať, že Slovensko nezaostáva za svojimi povinnosťami. Snažíme sa v rámci našich kapacít plniť všetky záväzky, ktoré nám z členstva v aliancii vyplývajú. Slovensko vstupovalo do NATO s úmyslom byť spolurealizátorom historických rozhodnutí, byť spoluzodpovedným za bezpečnosť v Európe a vo svete. Túto novú úlohu chceme zodpovedne plniť a byť dôstojným a dôveryhodným partnerom nielen pre alianciu, ale aj pre celosvetové spoločenstvo. Slovensko má záujem angažovať sa a prispieť k úspešnej transformácii NATO na alianciu pre 21. storočie. V tomto duchu pokračujeme v reforme vlastných ozbrojených síl, pretože si uvedomujeme, že aliancia bude taká silná a akcieschopná, aké silné budú jej členské krajiny, a to v celom komplexe.

■ Na záver dovoľte osobnejšiu otázku. Aké boli vaše pocity začiatkom apríla počas rokovania Severoatlantickej rady, keď ste po prvýkrát vystúpili ako šéf diplomacie členskej krajiny NATO?

Prežíval som ten okamih podobne, ako keď sme boli v Prahe pozvaní na vstup do aliancie. Premietol sa mi pred očami celý proces opätovného začlenenia Slovenska na miesto, z ktorého vypadlo v roku 1997. Bol to pocit šťastia a zadosťučinenia nielen pre mňa osobne, ale pre všetkých, ktorí tvrdo pracovali a podporovali naše integračné ambície.

Martin KOVALIK

Kľúčová úloha

cia jednotka pritom zohráva kľúčovú úlohu a ja oceňujem pomoc a podporu, ktorá prišla zo Slovenska.

• **Ako by ste zhodnotili bezpečnostnú situáciu tu, v Afganistane? A aký má vplyv na plnenie úloh jednotkami aliancie?**

- O niekoľko dní sa v Afganistane uskutočnia prezidentské voľby. Očakávame určité problémy nielen na letisku KAIA a v jeho okolí, ale taktiež na území celého Afganistanu. V lete sa uskutočnilo niekoľko raketových útokov na základne ISAF v Kábule aj na toto letisko. Za posledný mesiac sa nič nestalo, čo však neznamená, že sa stať nemôže. Očakávame v týchto dňoch zvýšené nebezpečenstvo a na možné ohrozenia adekvátnym spôsobom pripravujeme našich ľudí.

• **Máte skúsenosti s rekonštrukciou letísk v rôznych častiach sveta. Podarí sa splniť túto úlohu aj tu, v Kábule?**

- Ťažká otázka. Počas môjho dvojročného pôsobenia v Kosove som sa podieľal na obnove letiska v Prištine v prospech koalíčných síl NATO. Tu je to obdobné, ale oveľa ťažšie. Ide o väčšiu a náročnejšiu úlohu. Bude to trvať dlhšie, pretože nejde iba o obnovu a prebudovanie letiska, ale aj o prípravu a výškolenie miestnych obyvateľov na spravovanie letiska a riadenie letovej prevádzky. Predpokladám, že to bude trvať 6 – 8 rokov z dôvodov nedostatku vzdelania, know-how, nedostatku kvalifikovaných ľudí pre výcvik, a podobne.

• **Velíte rôznym vojakom z rôznych armád členských krajín NATO. Ako sa vám s nimi spolupracuje?**

- Pod mojím velením pôsobia na KAIA jednotky aliancie z 22 krajín NATO, ako aj zo Švédska a Fínska. Myslím si, že v niektorých operáciách vojaci nemôžu naplno spolupracovať s ostatnými pre jazykovú bariéru, nakoľko nie všetci dokážu komunikovať v angličtine. Avšak moja skúsenosť je taká, že tu to funguje veľmi dobre. Ľudia sa zaujímajú o spoluprácu, pretože majú spoločný cieľ. Každý z vojakov

je iný, ale KAIA sa stáva jednou rodinou 24 krajín. Mnohí si tu našli priateľov z rôznych štátov. Spoznávajú ich kultúru, precvičujú si angličtinu. Som rád, že tomu tak je.

• **Čo slovenskí vojaci?**

- Ako som už povedal na začiatku, vaša jednotka zohráva kľúčovú úlohu. Slováci sú veľmi dobrí vojaci, oceňujem ich profesionálnu spojenú s vysokou disciplinovanosťou a vynikajúcou prácou. Dúfam len, že budem mať zo Slovenska viac takýchto ľudí.

• **Pochádzate z Islandu. Nie je vám v Afganistane tak trochu horúco?**

- Viete, veľa ľudí si myslí, že na Islande je strašná zima. Nie je to tak. Minulé leto sme napríklad zaznamenali rekordnú teplotu 28 – 29 stupňov a tu, v Kábule, je teraz najnižšia teplota 8 stupňov Celsia, zatiaľ čo na Islande je to dnes + 10 až 12 stupňov. Ale vážne: Niekedy je v Afganistane, fakt, nesmierne horúco, pričom sa to týka aj bezpečnostnej situácie.

Text a foto Bernard Roštecký

Poznámka:

Rozhovor s plukovníkom Sigurdssonom sa uskutočnil na kábulemskom letisku a základni ISAF 4. októbra, päť dní pred prezidentskými voľbami v Afganistane. Podľa aktuálnych správ, napriek očakávaniam, neuskutočnili sa v tom čase žiadne útoky a vojaci neboli ohrození na zdraví a životoch.

Veliteľom základne Medzinárodných stabilizačných a asistenčných síl NATO (ISAF) na letisku KAIA v Kábule je plukovník Halliguard Sigurdsson z Islandu. Je odborníkom na obnovu vojnovy zničených letísk a v rámci síl aliancie už absolvoval vo svete niekoľko misií. Naposledy pred odchodom do Afganistanu sa podieľal na rekonštrukcii letiska v kosovskej Prištine. V Kábule velí aj našim vojakom a spoluprácu s nimi považuje za jednu z najlepších. Po raňajšom brífingu si našiel čas na krátky rozhovor pre náš časopis.

• **Pán plukovník, aké sú hlavné úlohy stabilizačných síl NATO tu na letisku KAIA v hlavnom meste Afganistanu?**

- KAIA je veľmi dôležitým pilierom misie ISAF, ale aj samotnej krajiny. Toto letisko je bránou do Afganistanu. Bez operatívnej KAIA by neexistovala misia ISAF a jednotky by nemohli plniť svoje úlohy. Preto je našou hlavnou úlohou udržiavať letisko v prevádzkyschopnom stave a tento stav neustále vylepšovať. Máme tu príslušníkov z 24 členských krajín NATO vrátane vojakov zo Slovenska. Slovenskí vojaci vykonávajú v priestore letiska odminovacie práce. Doslova na každom kroku je množstvo rôznych mín a nevybuchnutých bômb. Je nesmierne dôležité ich nájsť, zneškodniť a tým rozšíriť operačný priestor letiska, no hlavne ho urobiť bezpečným. Slovenská odminova-

Veliteľ základne ISAF na letisku KAIA v Kábule plukovník Halliguard Sigurdsson s veliteľom slovenskej jednotky nadporučikom Alexandrom Hugyárom

Starostlivosť o dušu vojaka

Stres a psychologická podpora v moderných vojenských operáciách boli hlavnou témou 4. zasadnutia pracovného výboru RTO (Výskumná a technologická organizácia) NATO v dňoch 5. – 8. októbra v Bratislave, na ktorom sa zúčastnilo 30 odborníkov – prevažne psychológov, psychiatrov a sociológov z 19 členských štátov NATO a Partnerstva za mier.

Ako sme sa dozvedeli od mjr. PhDr. Pavla Šmýkalu (na snímke hore), ktorý je jedným z troch slovenských členov pracovného výboru RTO NATO a bol organizátorom tohto zasadnutia, vo výbore pôsobia zástupcovia USA, Kanady, Veľkej Británie, Francúzska, Španielska, Dánska, Švédska, Belgicka, Holandska, Luxemburska, Nemecka, Českej republiky, Slovenska, Rakúska, Rumunska, Litvy, Estónska, Portugalska a Talianska. Všetky krajiny úzko spolupracujú a získané poznatky aktualizujú dvakrát ročne na pracovných zasadnutiach vždy v niektorej účastníckej krajine.

Medzinárodná spolupráca

Hlavným cieľom výboru je monitoring, výskum, získavanie a distribúcia informácií o psychologických aspektoch a prejavoch stresu z nasadenia v bojových operáciách. Jeho perspektívnym cieľom je štandardizovať psychologické

programy jednotlivých členských krajín a stanoviť optimálny model psychologické podpory v moderných vojenských operáciách.

S veľkým zaujatím sledovali všetci prítomní vystúpenie náčelníka Centra riadenia operácií GŠ OS SR plk. Ing. Ondreja Novosada na tému „Ľudský faktor v moderných vojenských operáciách“. Vychádzal v ňom predovšetkým zo skúseností veliteľa kontingentu v operácii Iracká sloboda. Útoky v Iraku, ktoré naši príslušníci zažili počas nasadenia, budú ešte dlho rezonovať v ich podvedomí. Je veľmi

dobré, a ocenili to aj členovia výboru, že sú medzi nami velitelia, ktorí majú také množstvo vedomostí z oblasti psychológie a venujú sa aj tejto stránke vojenského života.

Spolu s mjr. Šmýkalom od roku 2002 za psychologickú službu OS SR v tomto výbore pôsobí aj kpt. Mgr. Pavol Štepo a npor. Mgr. Michaela Štammová. Všetci traja sa podieľajú na výskume vplyvu stresu na vojakov nasadených v mierových zahraničných vojenských operáciách. To, že Slovenská republika sa stala hostiteľskou krajinou tohto 4. zasadnutia, je ocenením výsledkov práve ich práce. Cieľom výskumu ich skupiny je nájsť optimálne postupy pri prevencii a zvládaní záťažových situácií, ako aj starostlivosti o vojakov po návrate zo zahraničných operácií. Výskumná skupina je rozdelená na niekoľko podskupín a jej

predsedníckou krajinou je Belgicko. Počas zasadnutia sa diskutovalo hlavne o problematike psychologické podpory pred, počas a po nasadení do vojenských operácií. „Pre vojenských odborníkov a veliteľov – dôstojníkov členských krajín NATO pripravujeme multimediálne vzdelávacie CD, knihu a učebnicu, v ktorých nájdú praktické metodické postupy zvládania stresu a starostlivosti o personál nasadený do zahraničných operácií,“ informuje nás mjr. Šmýkala. Práca výboru je dlhodobá a jej cieľom je zorganizovať v roku 2006 v Bruseli interdisciplinárnu konferenciu, na ktorej by sa zúčastnili odborníci zaoberajúci sa starostlivosťou o vojenský personál všetkých členských štátov NATO.

Ocenenie pre Slovensko

Pre aplikovanú vojenskú psychológiu OS SR je samotná účasť na uvedenom výskume veľkým prínosom. Slovenská republika bola ako jediná z prístupujúcich krajín zvolená za predsednícku krajinu výskumnej podskupiny. Aj to je uznanie prínosu aplikovanej psychológie OS SR pre aliančnú vojenskú psychológiu.

Na záverečnej tlačovej konferencii odzneli z úst predsedu výboru Yvesa Cuveliera slová chvály: „Slovensko má veľmi dobre vypracovaný systém psychologické služby v ozbrojených silách. Veľmi ma zaujala výborná spolupráca veliteľov a predstaviteľov top manažmentu s pracovníkmi psychologické služby. Za veľký prínos považujem psychologický kontajner, ktorý majú vaši vojaci k dispozícii počas nasadenia v operáciách. V budúcnosti rátame s tým, že podobnými kontajnermi budú vybavené viaceré krajiny vysielajúce svojich vojakov do zahraničných operácií.“

Jedna misia – jeden tím

Kapitán Ivan Sopoliga po zádušnej omši za tragicky zosnulých slovenských vojakov v tábore Al Hillah v Iraku s ordinárom ozbrojených síl a ozbrojených zborov biskupom Františkom Rábkom
Foto Pavol VITKO

Pán kapitán, na leteckej základni v Sliachi pôsobíte tri roky ako vojskový psychológ. Aká je práca psychológa v podmienkach útvaru?

Po nástupe na miesto, ktoré nebolo dlhodo- bo obsadené, som vníkal do vecí, ktoré boli pre mňa málo známe. Ako vo väčšine útvarov aj u nás boli v tom čase z pohľadu psychológa problémy hlavne v oblasti strážnej služby. Spôsobovala ich predovšetkým preťaženosť príslušníkov strážnych jednotiek. Špecifiká strážnej služby na letisku sú dané najmä klimatickými podmienkami. Pretože ide o rovinu, strážni sú často vystavení veternému a mrazivému počasiu. Veľké vzdialenosti medzi strážnymi stanoviskami spôsobujú izolovanosť jednotlivých strážnych, takže nie sú ani vo vizuálnom kontakte. Svoju činnosť som zameriaval predovšetkým na relaxačné cvičenia a vzdelávanie na tému psychická záťaž a jej zvládanie. Ďalšou mojou povinnosťou voči lietajúcemu personálu je psychologická príprava pilotov, ktorú majú predpísanú v rámci výcviku. Moje hlavné sna- ženie však smerovalo k prelomeniu ľadov a zís- kaniu si dôvery. Snažil som sa dosiahnuť, aby sme dokázali komunikovať ako rovnocenní partneri, a nie z pozície škooliteľ – žiak.

Získať si dôveru „tvrdých chlapov“ nie je určite jednoduché. Ako sa vám to podarilo?

Hľadanie cesty k ľuďom je pomalá a dlho- dobá práca. Myslím si však, že tie ľady sa postupne lámu, aj keď stále to ešte nie je podľa mojich predstáv, pretože určitý odstup je tu stále. Mojou snahou je uľahčiť pilotom ich náročnú prácu a ukázať im techniky, ktorými si často môžu pomôcť sami, aby v sebe nehro- madili problémy, ktoré narušujú ich koncentrá- ciu a psychickú pohodu.

Nedávno ste sa vrátili z Iraku. Aké bolo vaše pôsobenie v operácii Iracká sloboda?

Irak, to bola moja prvá misia. Trval som na tom, aby som celý výcvik pred odchodom do misie absolvoval spolu s jednotkou. Ako býva- lý ženista som nemal problém ani s ostrým trhaním a mínovaním. Myslím si, že práve toto mi pomohlo nájsť si cestu k ostatným. Nový veliteľ kontingentu pplk. Karol Navrátil už počas výcviku presadzoval myšlienku, že

musíme byť jeden tím a to sa stalo aj heslom našej misie: Jedna misia – jeden tím. Musím povedať, že s takou dobrou „partiou“ som ešte v živote nespolupracoval a rád by som s nimi išiel do misie kedykoľvek a kamkoľvek. Po príchode do Iraku som bol prekvapený, pre- tože napriek informáciám, ktoré som mal, ma situácia v krajine zaskočila. Už niekoľko dní po príchode nás prekvapil samovražedný automobilový útok, ktorý v našom kempe spôsobil len materiálne škody. Vtedy som však pochopil (a myslím, že väčšina z nás), kam sme to vlastne prišli. Určité napätie v jednotke nastalo, keď sme boli z bezpeč- nostných dôvodov zhromaždení v tábore. Výjazdy z tábora takmer neexistovali, začali stúpať vonkajšie teploty, práce na opevňovaní boli monotónne... To všetko nepriaznivo vplý- valo na psychiku každého z nás.

Ako vlastne vyzerá psychologická podpo- ra počas nasadenia v operácii?

Rozhodol som sa, že budem chodiť spávať ako posledný. Nie preto, aby som si dokázal, že to vydržím. Mojm cieľom bolo zastaviť sa pri každom a porozprávať sa s ním o prežitom dni. Týmto spôsobom som mal možnosť odhaľovať prípadné problémy včas a spoločnými rozhovormi sme hľadali riešenie. Je dôležité, aby sa ľudia o svojich problémoch rozprávali a nenosili ich v sebe. Ako psychológ som sa snažil byť s ľuďmi v základnom tábore i s tými, ktorí plnili úlohy mimo neho. Mal som k dispozícii psychologický kontajner, v ktorom boli relaxačné lôžka, TV, video. Kontajner som vždy nechával otvorený pre každého, aj keď som bol mimo tábora. Každý, kto chcel, mohol vojsť dnu a pozrieť si nejaký film, oddýchnuť si, či odoslať e-mail rodine. Mojou základnou myšlien- kou bolo chodiť medzi ľuďmi, rozprávať sa s nimi a hlavne počúvať. Chcel som doká- zať to, aby ľudia jeden druhého počúvali. Lebo tak dokážu veľa problémov vyriešiť sami. Mojm cieľom nebolo to, aby sme sa všetci stali nerozlučnými kamarátmi, ale aby sme sa navzájom rešpektovali. Som presvedčený, že sa mi to podarilo.

Počas vášho pôsobenia v Iraku došlo aj k tragickej udalosti, pri ktorej prišli o život traja vaši kolegovia. Dokáže pomôcť psycho-ológ v takejto situácii?

V prvom rade som sa s tým musel vyrovnáť ja sám. Chlapi, o ktorých sme pri tomto útoku prišli, boli práve z tých, ktorí vedeli vytvárať fajn atmosféru a šíriť optimizmus. Snažil som sa presadiť myšlienku, aby nikdy nikto neostá- val so svojím smútkom sám, aby sa každý z nás mal o koho oprieť. Neopísateľný bol pocit počas nástupu, keď nám veliteľ čítal správu o tejto udalosti. V absolútnom tichu medzi nami vládol smútok, ale i silný pocit spolupat- ričnosti. Spoločnými silami sme sa dokázali postupne cez túto stratu preniesť, ale spomien- ka ostáva v každom z nás.

Teraz ste už niekoľko mesiacov doma, nastúpili ste po riadnej dovolenke do práce. Ako si predstavujete ďalšiu starostlivosť o vojakov po nasadení v tejto operácii?

Mám pred sebou jeden cieľ, pretože viem, že návratom sa to neskončilo. Tie zážitky sú stále v nás, preto by som chcel zorganizovať stretnu- tie s ľuďmi z misie. Rátam aj s účasťou kpt. Pavla Štepa, ktorý bol s týmito ľuďmi predo mnou. My ich poznáme a oni poznajú nás, preto mám pocit, že tá dôvera je predsa len väčšia. Chceme zistiť, ako sa majú a predísť tak prí- padnej posttraumatickej poruche. Samozrejme, že rovnakú možnosť majú aj útvaroví psycholó- govia. Pokiaľ je vzťah v útvere založený na dôvere a ľudia si na pomoc psychológa v misii zvykli, nemajú problém požiadať o pomoc aj iného psychológa. Je dobré, ak útvaroví psycho-ológovia ponúknu týmto ľuďom pomocnú ruku a ukážu im k sebe otvorené dvere. Cestu k týmto dverám si však musí nájsť každý sám...

Existujú podporné programy stretnutí rodinných príslušníkov, mne sa však zdajú trochu formálne. Je dobré ak sa ľudia stretnú a zistia, že sú v podobnej situácii ako mnohí iní. Nemôžeme však od týchto stretnutí očaká- vať vytvorenie blízkych vzťahov a vzájomnej podpory medzi rodinami. Predsa len, vzdiale- nosti medzi jednotlivými rodinami sú často dosť veľké. Skôr sa mi páči myšlienka umožne- nia užšieho kontaktu medzi príslušníkmi misie a rodinnými príslušníkmi. Napríklad doručiť oslávencovi v deň narodenín nejaký darček, ktorý mu pripomenie, že naňho doma stále myslia. Dôležitý je tiež dostatok informácií o tom, čo sa v jednotke deje. Rodinní príslušní- ci by mali mať ešte lepší prístup k informáciám ako dnes. Jednoducho musíme rozvíjať rôzne formy podpory a niektoré sa určite ujmu.

Dvojstranu pripravila Beáta ZATROCHOVÁ

Čo sa deje v misiách

O aktuálnej situácii v zahraničných misiách informoval vo štvrtok 21. 10. 2004 na pôde MO SR v rámci tlačovej konferencie veliteľ Centra riadenia operácií plukovník Ondřej Novosad.

„V súčasnosti kooperujeme na jedenásť-tich zahraničných aktivitách, v ktorých máme celkovo 641 našich vojakov,“ informoval plk. Novosad. „Všetci príslušníci ozbrojených síl sú zdraví, realizujú ciele jednotlivých misií a naplňajú mandát stanovený Národnou radou Slovenskej republiky,“ dodal. Ďalej konkretizoval, že naša účasť v misii UNFICYP na Cypre bude v rámci predpokladanej všeobecnej redukcie počtov všetkých zúčastnených štátov tiež znížená. Konečné rozhodnutie však na národnej ani na medzinárodnej úrovni ešte nezaznelo. „Situácia v mierovej misii Iracká sloboda sa v súčasnosti z hľadiska bezpečnosti hodnotí stále ako extrémna,“ konštatoval plk. Novosad. Upresnil však, že naša jednotka do dnešného dňa odmiňovala viac ako 25-tisíc metrov štvorcových

ručným spôsobom a splnila ďalšie odborné úlohy spojené s odmiňovacími aktivitami. Takisto vykonala ženijné prieskumy na ôsmich, z operačného hľadiska, veľmi dôležitých priestoroch,“ pokračoval veliteľ centra. Poznamenal, že pri plánovaní a plnení úloh je potrebné posudzovať politické, spoločenské a náboženské súvislosti v súčasnom Iraku. V dnešných dňoch prebiehajúci sviatok ramadán ovplyvňuje predovšetkým odmiňovacie práce v blízkosti svätého mesta Karbala. Do mesta sa v tomto období sťahuje niekoľko miliónov pútnikov, aby si uctilo tento sviatok. „Je celkom nevhodné, aby operačné jednotky zasahovali do civilného života miestneho obyvateľstva čo len jednoduchými presunmi a už vôbec nie ženijnými prácami sprevádzanými výbuchmi munície. Naša

jednotka preto presmerovala svoje aktivity do provincie Vazit, neďaleko Alkut. Sústreďuje sa aj na plnenie jednej z najdôležitejších úloh nasledujúceho obdobia, a to vytvorenie optimálnych podmienok na vydarený priebeh januárových volieb,“ dodal plk. Novosad.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

ARMÁDNY magazín

Armádny magazín v STV sa vysiela každý nepárny týždeň v piatok o 19.15 a repríza relácie je nasledujúcu sobotu o 14.15 hod. na Dvojke. Informácie o najbližšom termíne vysielať relácií a ich obsahu sa dozviete na internetovej stránke www.mod.gov.sk/e-ziny/ Vaše námety a podnety môžete poslať na e-mailovú adresu: ZahradnikL@mod.gov.sk alebo dokument@stv.sk

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia *o vojakoch a nielen pre vojakov*. I tento rok sa na vás každý piatok o 21.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

V-4 v bezpečnej Európe

Slovenská asociácia dodávateľov a užívateľov vojenských komunikačných a informačných systémov AFCEA usporiada 25.11.2004 v Bratislave medzinárodnú konferenciu V-4 v bezpečnej Európe. Nad konferenciou prevzal záštitu a prisľúbil vystúpenie minister obrany SR Juraj Liška. Konferenciu otvorí prezident SR Ivan Gašparovič.

AFCEA (Armed Forces Communication and Electronics Association) je medzinárodná organizácia s viac ako 38 000 členmi v približne 120 pobočkách z infokomunikačného prostredia so zameraním na využitie najmä v silových rezortoch a armádnych systémoch. Je to nezisková odborná a vzdelávacia organizácia, ktorej poslaním je vytvorenie profesionálneho fóra pre vzájomnú spoluprácu, výmenu informácií a posilňovanie všeobecne uznávaných morálnych hodnôt demokratického sveta. Zaoberá sa hlavne problematikou vedeckých, vojenských a priemyselných aspektov, ktoré prispievajú k posilňovaniu bezpečnosti krajiny s dôrazom na bezpečnosť komunikačných a informačných systémov a ich nasadzovanie v štátnej správe a silových rezortoch. Organizovaním sympózií, odborných výstav, seminárov a konferencií podporuje komunikáciu medzi priemyslom a exekutívou pri vývoji nových účinných infokomunikačných a bezpečnostných systémov. V SR pôsobí AFCEA – Slovak chapter, ktorú založilo spojovacie veliteľstvo OS SR. Členskú základňu AFCEA Slovak chapter predstavujú individuálni a kolektívni členovia z oblasti riadenia a spojenia, elektroniky a informatiky. Podrobnosti členstva, ako aj informácie o činnosti, sú zverejnené na www.afcea.sk

Tematické okruhy konferencie:

- Činnosť štátnej správy v oblasti bezpečnosti
- Modernizácia informačných a veliacich systémov Ministerstva obrany SR
- Schengenský štandard, význam a možnosti ochrany štátnych hraníc
- Informatizácia, ochrana a zabezpečenie prenosu informácií
- Cezhraničná spolupráca pri riešení kríz nevojenského charakteru v rámci V4
- Prínos polície pre tvorbu bezpečného prostredia v rámci V4

Na konferencii sa okrem zahraničných hostí zúčastnia predstavitelia štátnej správy v oblasti bezpečnosti, top manažéri softwérových a technologických spoločností, odborníci na tvorbu právnych noriem, odborníci z akademickej obce a vedeckovýskumnej a vývojovej základne, podnikový manažment, predstavitelia poisťovníctva, bankovníctva, energetiky a dopravy, ako aj príslušníci OS SR.

Ak máte záujem zúčastniť sa na konferencii, pošlite prihlášku s uvedením hodnosti, mena, priezviska, súčasti OS SR, e-mailovej adresy a telefonického kontaktu na adresu: pplk. Ing. Jirí Ballarín, VÚ 1066 Nové Mesto nad Váhom, e-mail: jiri.ballarin@mil.sk, tel.: 0903 820 950.

Ivor Caplin
so slovenskými
veteránmi západného
odboja

Význam odkazu veteránov

Minister obrany SR Juraj Liška a štátny tajomník MO SR Martin Fedor prijali 18. októbra štátneho tajomníka pre veteránov Ministerstva obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Ivora Caplina. Hlavnými témami spoločných rokovaní bolo zhodnotenie aktuálnej bezpečnostno-politickej situácie vo svete a otázky bilaterálnej spolupráce medzi rezortmi obrany. Problematikou starostlivosti o veteránov, vojenských dôchodcov, rovnosťou príležitostí v ozbrojených silách a komunikačnou stratégiou sa Ivor Caplin zaoberal na spoločných rokovaníach s vedúcim Služobného úradu MO SR Oliverom Paradeiserom a náčelníkom štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR brig. gen. Jaroslavom Kučom. Nasledujúci deň I. Caplin navštívil posádku Liptovský Mikuláš. Medzi rokovaniami sme mu položili niekoľko otázok.

Aké činnosti vyvíja váš úrad v prospech vojenských veteránov?

Máme veľa aktivít v prospech veteránov, ktoré sú podriadené ministrovi. Mohol by som začať zdravotnou starostlivosťou, ktorú im poskytujeme, až po vyznamenania a odznaky, ktoré im náš rezort udelil či udeľuje a ktoré im dávajú potrebnú presť a vážnosť na verejnosti. Máme tiež k dispozícii fondy, ktoré podporujú spolky veteránov, aby mohli cestovať na miesta, kde sa zúčastnili bojov alebo kde majú partnerské organizácie doma i v zahraničí.

Sloboda, ktorú pred 60 rokmi vybojovali krajiny v Európe, nás s týmito národmi spája. Zároveň je dôležité, aby veteráni mohli mladším generáciám odovzdať svoje poznatky o udalostiach a skúsenosti z toho, čo sa v skutočnosti pred 60 rokmi dialo a aký to má význam pre dnešok.

Ako vnímate vlnajšie odhalenie prvého Pamätníka príslušníkom západného odboja v Bratislave, kde boli prítomní aj priami účastníci protifašistických bojov združení v rámci Československej obce legionárskej vo Veľkej Británii?

Veľmi som rád, že v rámci mojej návštevy Slovenska môžeme položiť vence práve na tomto pamätnom mieste (na fotografii dole). Nielen to. Teším sa aj na stretnutie so slovenskými veteránmi, ktorých tam budem môcť osobne spoznať. Zároveň sa budem môcť poďakovať všetkým, ktorí venovali svoje úsilie na postavenie tohto pamätníka. Samozrejme, pri stavbe a údržbe podobných pamätníkov pomáhame aj my, hoci na tento účel si nemôžeme dovoliť investovať celý náš rozpočet, nakoľko ich sú skutočne tisíce. Preto je vo všeobecnosti dôležitá práca nielen štátnych orgánov, ale aj rôznych dobrovoľníckych skupín a veteránskych združení, ktoré získavajú prostriedky na výstavbu podobných pamätníkov.

Pán štátny tajomník, posledná otázka na aktuálnejšiu tému. Túto jeseň bola v Bratislave konferencia psychológov z krajín NATO, ktorí sa venovali aj otázkam rezerv v psychologickú starostlivosti

o vojakov vracajúcich sa predovšetkým z krízových oblastí v Iraku a Afganistane. Ako vnímate tento problém v starostlivosti o týchto takpovediac súčasných vojnových veteránov?

Tomuto takzvanému bojovému stresu sa viac venujeme v priebehu výcviku a samotných operácií, pričom samotný veliaci dôstojník by mal, samozrejme, venovať väčšiu starostlivosť vojakom, ktorí sú vystavení priamej bojovej záťaži. Myslíme však aj na tých, ktorí sa z operácií vracajú. Máme napríklad organizáciu Combat stress, ktorej činnosť financujeme a ktorá sa venuje práve týmto otázkam.

Pavol VITKO, Miroslav MINÁR
Foto Peter DOVINA

Dôraz na Afganistan

Na neformálnom stretnutí ministrov obrán NATO v rumunskom Brašove sa 13. a 14. októbra diskutovalo najmä o transformácii aliancie, ďalej o dostupnosti, nasaditeľnosti a použiteľnosti vojsk a o mierových misiách, pričom ministri sa sústredili predovšetkým na Afganistan.

„Hoci nie je natoľko v pozornosti, trebárs médií, pre nás je veľmi dôležitá aj misia na Balkáne,“ poznamenal po návrate z Brašova minister obrany SR Juraj Liška. Dodal, že ministri sa stretli aj s ministrom obrany Ruska, pričom vzťahy s touto krajinou považuje NATO za veľmi dôležité. Náš minister sa vyjadril aj k úvahe amerického ministra obrany Donalda Rumsfelda o prevzatí zodpovednosti zo strany NATO za všetky operácie v Afganistane. Povedal, že Slovenská republika sa takejto myšlienke nebráni. V tomto smere by však bolo potrebné doriešiť niektoré otázky, najmä čo sa týka velenia a mandátov jednotlivých krajín. „Napríklad, ak hovoríme za Slovensko, tak mandát na účasti v koalícnej operácii Trvalá sloboda máme do konca budúceho roka a na operácii Severoatlantickej aliancie ISAF nám mandát trvá do konca roka 2006,“ konkretizoval minister. Ešte raz pritom zdôraznil, že sa nesmie zabúdať ani na Kosovo a aliancia ho nestráca zo zreteľa. Poznamenal, že aj po tamojších voľbách bude pre stabilizáciu tejto časti Balkánu dôležitá prítomnosť vojsk ešte aspoň 12 až 18 mesiacov. J. Liška povedal, že o Iraku v konkrétnostiach nerokovali. Aliancia však vyžaduje, aby sa naplnili sľuby krajín zo samitu NATO v Istanbule, že vyšlú do Iraku svojich inštruktorov, pričom tento záväzok sa doteraz neplní podľa očakávania. „Aliancia nemôže nariadiť, ale žiada, aby si každý plnil svoje záväzky,“ zdôraznil náš minister.

-pv-

KRÁTKO

Ochranu vzdušného priestoru Pobaltia v rámci NATO prevzala od polovice októbra britská RAF. Prvé dve stíhacie lietadlá Tornado F.3 sú na letisku Zokniai neďaleko mesta Šiauliai v severnej Litve od 14. októbra 2004. Štvorica lietadiel a asi 80 členov personálu nahradia dánske stroje F-16, ktoré strážili baltický vzdušný priestor od začiatku júla tohto roku. Britské stroje zostanú strážiť Balt do konca januára 2005.

...

Novozélandské ministerstvo obrany vybralo ako novú protitankovú zbraň pre svoje jednotky protitankovú raketovú zbraň FGM-148 Javelin, ktorú vyrába združenie amerických firiem Raytheon a Lockheed Martin. Hodnota kontraktu je 22 miliónov novozélandských dolárov a dodávky kompletov skončia v júli 2006.

...

Britské ministerstvo obrany 14. októbra 2004 oficiálne deklarovalo počítačnú operačnú spôsobilosť útočných vrtuľníkov novej generácie Apache AH Mk1 z výzbroje pozemných síl Spojeného kráľovstva. Ide o dôležitý krok k dosiahnutiu úplnej operačnej spôsobilosti strojov. Základný rozdiel medzi americkými strojmi AH-64D a britskými vrtuľníkmi WAH-64 sú pohonné jednotky RTM322 a súprava obranných prostriedkov HIDAS.

...

Európska spoločnosť Thales získala od nemeckej zaobstarávacej agentúry IT-Amt kontrakt na dodávku osobných rádiostanic TRM 6021 Saturn pre nemecké ozbrojené sily. Rádiostanica TRM 6021 je časťou radu Thomrad 6000 rádiového vybavenia Saturn, ktoré už bolo preverené v bojovom nasadení.

...

Austrálska vláda začala od 18. októbra 2004 hľadať austrálskeho výrobcu pre jeden z najväčších a najkomplexnejších obranných projektov súčasnosti – protiletadlových torpédoborcov AWD pre vojenské námorníctvo. Tender na skonštruovanie plavidiel AWD bude otvorený počas približne 9 týždňov. Hodnota projektu dosiahne 4,5 – 6 miliárd amerických dolárov.

...

Počas mimoriadneho valného zhromaždenia akcionárov českej akciovej spoločnosti Aero Vodochody v piatok 8. októbra 2004 sa rozhodlo o skončení kapitálovej účasti spoločnosti s ručným obmedzeným Boeing Česká (BČ) v tejto akciovej spoločnosti. Podiel spoločnosti BČ v rozsahu 35,29 % sa rozdelil na dve polovice, ktoré kúpili akciová spoločnosť Letka a Česká konsolidačná agentúra. Počas zhromaždenia odstúpili aj traja predstavitelia BČ z predstavenstva a dozornej rady akciovej spoločnosti Aero Vodochody. Počet členov predstavenstva sa znížil z piatich na troch.

...

Nórsku akciovú spoločnosť Kongsberg Defence Communications AS podpísala s ozbrojenými silami emirátu Katar dohodu o dodávke spojovacieho vybavenia. Možná hodnota kontraktu dosahuje 28 miliónov nórskych korún.

Čínsky tank MBT-2000

Zatiaľ posledným článkom v evolúcii čínskych tankových konštrukcií je hlavný bojový tank označovaný MBT-2000. Na medzinárodných trhoch ponúka toto vozidlo čínska výrobná a obchodná spoločnosť Norinco. Dĺžka tanku s hlavnou kanóna smerujúcou vpred je 9 865 mm. Jeho šírka je 3 500 mm, výška po strop veže je 2 370 mm. Bojová hmotnosť aj s trojčlennou posádkou dosahuje 47 t. Maximálna rýchlosť je 69 km/h. Hlavnou výzbrojou tanku je hladkostenový kanón kalibru 125 mm. Spolu s ním je vo veži umiestnený spárený guľomet kalibru 7,62 mm a na strope veže má veliteľ k dispozícii protiletadlový guľomet kalibru 12,7 mm. Kanón kalibru 125 mm disponuje automatickým nabíjacím systémom a jeho palebný priemer je 39 nábojov. Vozidlo poháňa šesťvalcový preplňovaný viacpalivový motor s výkonom 882 kW.

Švédka ponorka do USA

Podľa článkov v niekoľkých švédskych denníkoch prejavili Spojené štáty americké záujem o dlhodobý lízing jednej dieselelektrickej ponorky triedy Gotland švédskeho vojenského námorníctva s celou posádkou a podpornými službami. Úlohou ponorky by bolo imitovanie protivníka počas námorných cvičení. Švédske ponorky sa už niekoľkokrát zúčastnili na medzinárodných cvičeniach, kde úspešne viedli činnosť proti americkým jadrovým ponorkám. Ponorkové loďstvo USA tvoria výlučne plavidlá na atómový pohon.

Ženíjny raketový systém

Moskovský vedeckovýskumný strojársky ústav NIMI uvoľnil ďalšie informácie o ženijnom systéme s kazetovou bojovou časťou. Munícia je v špeciálnych prepravných a štartovacích kontajneroch TPK, ktoré sa v teréne umiestňujú do jám a prikrývajú sa tenkou vrstvou maskujúcej zeminy. Munícia sa aktivuje rádiovým povelením. Jedno vozidlo Ural-43206 prepravuje šesť kontajnerov TPK. Vozidlo taktiež disponuje vrtacou súpravou a žeriavom na spúšťanie kontajnerov TPK do vyvŕtaných jám. Najväčšia hĺbka jamy je 2 000 mm a priemer je 630 mm. Kontajner s výškou 1 000 mm a priemerom 600 mm má hmotnosť do 100 kg. Posádka vozidla je štvorčlenná.

Český Gripen lieta

Svoj prvý let uskutočnilo 18. októbra 2004 prvé exportné nadzvukové viacúčelové lietadlo JAS-39C Gripen určené pre Českú republiku. Lietadlo piloto-

vané skúšobným pilotom firmy Saab Matsom Thorbiörnsonom bolo počas letu vo vzduchu 1 hodinu a 25 minút. Stroj natretý šedými kamuflážnymi farbami niesol výsostné znaky českých vzdušných síl. Vzdušné sily Armády Českej republiky budú prvým používateľom bojových lietadiel JAS-39 Gripen spomedzi členských krajín NATO. Lietadlo so sériovým číslom 39237 je prvým zo štrnástich strojov, ktoré Česká republika prevezme zo Švédska na lízing od roku 2005.

Iránsky Toophan-2

Iránske združenie letecko-kozmonautického priemyslu AIO ponúka potenciálnym zahraničným zákazníkom okrem množstva iných výrobkov aj protitankové raketové riadené strely pomenované Toophan-2. Ide o ďalší iránsky vývoj konštrukcie riadenej strely BGM-71 TOW americkej firmy Hughes, ktorá je dnes súčasťou spoločnosti Raytheon. Iránska riadená strela Toophan-2 má dĺžku 116 cm (s vysunutým kontaktným zapáľovačom 145 cm) a priemer

15 cm. Štartovacia hmotnosť strely je 19,1 kg, hmotnosť tandemovej bojovej časti je 4,1 kg. Riadená strela s doletom 3 850 m prerazí homogénny oceľový pancier s hrúbkou 760 mm za dynamickým pancierom.

Maverick do Poľska

Americká spoločnosť Raytheon získala pevný kontrakt v hodnote 78 221 940 amerických dolárov na dodávku taktických protizemných raketových riadených striel Maverick, ich príslušenstva a služieb v rámci zahraničného vojenského predaja do Poľska. Kontrakt okrem iného zahŕňa 360 riadených striel AGM-65G2, 15 súprav náhradných dielcov, 8 cvičných riadených striel TGM-65G, 10 cvičných striel TGM, 6 náhradných navádzacích a riadiacich sekcií TGM-65G2, 3 jednotky spracovania signálu, 2 výcvikové zariadenia na zavesovanie riadených striel AGM-65 a 2 výcvikové zariadenia na obsluhu riadených striel AGM-65. Práce skončia v júli 2007.

Text Miroslav GYŮRÖSI
Foto autor (3), Gripen International (1)

KRÁTKO

Izraelský výrobca doplnkovej balistickej ochrany Plasan Sasa oznámil získanie nového kontraktu od ministerstva obrany USA. Plasan Sasa získal kontrakt v hodnote 100 miliónov amerických dolárov ako subkontraktor americkej spoločnosti Armor Holdings Inc. Izraelská firma dodá balistické ochranné súpravy APK pre 920 nákladných automobilov Oshkosh MTRV, ktoré americká námorná pechota operatívne nasadí do roku 2005.

...

Americká spoločnosť Lockheed Martin podpísala s predstaviteľmi Kráľovských dánskych vzdušných síl kontrakt na dodávku ďalšieho dopravného lietadla C-130J Super Hercules. Nový kontrakt je realizáciou opcie pôvodnej objednávky z decembra 2000. Prvé tri lietadlá dodal výrobca do Dánska začiatkom tohto roku.

...

Americká divízia európskeho výrobcu vrtuľníkov Eurocopter získala kontrakt na dodávku nových pohonných jednotiek pre 95 hliadkovačiek a záchranných vrtuľníkov HH-65 Dolphin americkej pobrežnej stráže U.S. CG. Kontrakt na dodávku motorov Arriel 2C2 znie na 84 prestavieb počas nasledujúcich 24 mesiacov a na ukončenie prestavieb celej flotily HH-65 do januára 2007.

...

Velenie amerického vojenského námorníctva formálne prijalo koncom septembra 2004 do výzbroje okrídlenú riadenú strelu Tomahawk Block IV vyrábanú spoločnosťou Raytheon. Tieto riadené strely dosiahli počiatočnú operačnú spôsobilosť IOC nabitím prvej strely na palubu raketového torpédoborca USS Stethem (DDG-63) 27. mája 2004.

...

Americká spoločnosť Aviation Technology Group (ATG) a izraelská spoločnosť Israel Aircraft Industries (IAI) podpísali strategickú kooperačnú dohodu o navrhnutí, skonštruovaní a výrobe moderného prúdového cvičného lietadla AJT. Základom konštrukcie AJT bude dvojestadlové lietadlo Javelin spoločnosti ATG. Integrácia prototypu lietadla Javelin je v konečnej fáze.

...

Tunis kúpi od nemeckého vojenského námorníctva šesť rýchlych hliadkovačiek člnov typu 143 (trieda Albatrosse). Cena kontraktu je 33 miliónov eur. Tunis plánuje nasadiť plavidlá na stráženie svojej námornej hranice.

...

Velenie amerických pozemných síl podpísalo so spoločnosťou BAE Systems päťročný kontrakt na dodávku 484 súprav výstrahy pred raketovým útokom a termálnych rušičov ATIRCM/CMWS (Advanced Threat Infrared Countermeasures / Common Missile Warning Systems) označených služobným indexom AN/ALQ-212. Samotný výstražný systém CMWS je označený indexom AN/AAR-57. Súpravy sa nainštalujú na vrtuľníky aj na lietadlá s pevným krídlom.

E+R+P 2004

ho systému MNS-2000

Z palety nových výstrojových súčiastok

Horská záchranná služba pri preprave ranenej osoby

Španielske terénne auto Santana 10

Druhý ročník špecializovaného medzinárodného veľtrhu E+R+P sa konal od 29. septembra do 1. októbra vo Výstavnom a kongresovom centre Incheba v Bratislave.

Veľtrh pozostával z troch častí:

Entry SK – zabezpečovacia technika, prostriedky na ochranu hraníc a colná služba,

Rescue – Securex venovaný výstroju a vybaveniu polície a bezpečnostných zložiek, prostriedkom na ochranu majetku a osôb, hasičských a záchranných prostriedkov pre mimoriadne udalosti ako sú povodne, priemyselné havárie, požiare,

Protec – bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, pracovné prostredie, osobné a ochranné pracovné prostriedky.

Odbornými garantmi boli Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo financií SR – Colná správa, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Horská záchranná služba a Hlavná banská záchranná služba. Odborná i laická verejnosť sa mohli namiesto oboznámiť s pripravenosťou, technickou vybavenosťou a výsledkami jednotlivých rezortov, ako aj s úlohami, ktoré na ne ešte čakajú.

Od 1. mája je Slovensko súčasťou spoločenstva Európskej únie, takže má tiež svoj podiel na zabezpečovaní medzinárodnej bezpečnosti, na ochrane spoločných hraníc i na riešení mimoriadnych udalostí.

Na veľtrhu E+R+P sa zúčastnilo 127 vystavovateľov z Českej republiky, Bulharska, Maďarska, Rakúska, Anglicka, Fínska, Švajčiarska a Slovenska.

Opancierovaná limuzína Volvo

termokamery i cvičeného psa. Železničná polícia ukázala, ako je pripravená zakročiť proti skupine výtržníkov, väzenská a justičná stráž zaisťovala ochranu dôležitého svedka. Použitie psov na rôzne účely, napríklad zaistenie nebezpečnej osoby či vyhľadávanie výbušnín, predviedli vo svojich ukážkach policajní kynológovia. Hasiči zasa predstavili postup pri zaistení a doprave neznámej látky a následnej dekontaminácii osôb.

Text a foto Vojtech HUČKO

Prenosný
infračervený
analýzátor IR-FT
v stánku civilnej
ochrany

nie prítomnosti toxických chemických látok DD-CWA či prenosný infračervený analýzátor IR-FT.

Odborný sprievodný program veľtrhu sa venoval príprave a vývoju v oblasti osobných dokladov a biometriky v štátoch Európskej únie, boju proti terorizmu z hľadiska civilnej ochrany, realizácii zákona č. 129/2000 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme, výkonu správy spotrebných daní, ale aj činnosti Colného kriminálneho útvaru po vstupe do EÚ.

Na ukážkovom polygónu predviedla horská záchranná služba vyslobodzovanie raneného z jaskyne a jeho presun na zavesenom lane. Banskí záchranári vyhľadávali zavalené osoby s použitím

Protichemické
ochranné
a detekčné
prostriedky
pre armádu aj
civilný sektor

Okrem spomínaných rezortov tu mali svoje prezentačné stánky rôzne firmy, ktoré sa zaoberajú výrobou špeciálnej výzbroje, výstroja či technických prostriedkov. Vo veľkom počte boli zastúpení výrobcovia požiarnej techniky, automobilov na použitie pri technických a ekologických haváriách, kontajnerov a požiarneho príslušenstva. Mnohých návštevníkov zaujali firmy, ktorých hlavnou činnosťou sú úpravy vozidiel pre potreby armády, polície, zdravotníkov a záchranárov a ich predaj. Nechýbali výrobcovia ručných zbraní, streleckých trenažérov, spojovacích prostriedkov, prístrojov na nočné videnie, uniforiem a špeciálnych odevov. Vystavované boli aj také unikáty ako sú prístroje na zisťova-

nie prítomnosti toxických chemických látok DD-CWA či prenosný infračervený analýzátor IR-FT.

Požiarne tank Spot-55
hasičského
a záchranného zboru

Antares - výsadková loď
bulharského námorníctva triedy
Sirius (Polnočnýj A -Typ 770)
s výtlakom 880 ton bola vyrobená
v šesťdesiatych rokoch a od roku
1986 slúži hlavne na logistické
a dopravné účely

Bulharské námorníctvo - 125 rokov

Bulharské námorníctvo oslavovalo tohto leta svoje 125. výročie. Pri tejto príležitosti sa konali rôzne podujatia v čiernomorských prístavoch Varna a Burgas, ako aj v riečnom prístave Ruse. Veliteľ námornej základne v Burgase, brigádny admirál Simeon Cekov pokrstil v burgaskom prístave dve nové lode bulharského námorníctva - tanker č. 303 BGS Akin a protiponorkovú loď č. 321 BGS Achelaj.

Divácky najpríťažlivejším dňom bola pre obyvateľov a návštevníkov Varny nedeľa 8. augusta. Konala sa tu vojenská prehliadka bulharského námorníctva. Na ukážku boli v zálive zakotvené: fregata FFG-11 Smeli, ponorka č. 84 Slava, výsadková loď Bulharského námorníctva č. 702 BGS Antares, hlídková loď protiponorkovej ochrany č. 14 BGS Bodri, pobrežná minolovka č. 63 BGS Priboj, pobrežná minolovka č. 31 BGS Iskar a pomocná a výcviková loď určená na rušenie magnetického poľa č. 206 BGS Kapitan Dimiter Dobrev. Na vojenskej prehliadke sa zúčastnili aj lode z ostatných vojenských prístavov Bulharska - Sozopol a Atija. Zo zahraničných účastníkov sa tešila pozornosť fregaty tureckého námorníctva triedy Barbaros F-246 TCG Salyhreis a výsadková loď ukrajinského námorníctva triedy Ropucha I U402 Konstantin Olšanski.

Po úvodnom leteckom defilé vrtuľníkov Mi-17 a Mi-24 a lietadiel MiG-29 bulharských leteckých síl a vrtuľníkov Mi-14 bulharského námorníctva nasledovala dynamická ukážka námorníctva. Išlo o prezentáciu simulácie vylodenia vojenskej techniky z výsadkovej lode 702 BGS Antares triedy Sirius (Polnočnýj A - typ 770), ukážku rýchlej plavby hlídkových lodí tried Poti, Pauk a Osa II a nakoniec o ukážku záchrany námorníkov za pomoci vrtuľníka Mi-14, pri ktorej vrtuľník pristál na hladine Varnianskeho zálivu.

Poobede bol na námornej základni vo Varne deň otvorených dverí. Boli tam vystavené tie lode bulharského námorníctva, pre ktoré je Varna domovským prístavom. Bolo tam možné vidieť 13 BGS Rešiteľny - druhú hlídkovú loď protiponorkovej ochrany triedy Rešiteľny (Pauk I), tri pobrežné minolovky triedy Váňa - typ 257D - 32 BGS Zibar, 33 BGS Dobro-

tič a 34 BGS Jevstati, ďalšiu ponorku triedy Romeo č. 82 Nadežda, ktorá slúži ako výcvikový trenažér pre posádky.

Takýto bohatý program majú oslavy bulharského vojenského námorníctva iba raz za päť rokov. Takže - nemáte chuť naplánovať si na rok 2009 dovolenku do Bulharska na čiernomorské pobrežie?

Text a foto Ing. Miroslav MARIAŠ

Bulharsko, dnes člen NATO, dosiahol v roku 1878 s pomocou ruských vojsk samostatnosť po takmer 500 rokoch osmanskej okupácie. Jednou z prvých úloh samostatného Bulharského kniežatstva, ktoré sa však v tom čase rozprestieralo len asi na polovicke súčasnej rozlohy v jej severnej časti, bola potreba strážiť hranicu. Túto úlohu malo čo najskôr začať plniť nové bulharské námorníctvo. Keďže najväčšiu hrozbu v tom čase predstavovalo Rakúsko-Uhorsko, vojenská flotila bola založená na Dunaji v Ruse. Už 31. júla 1879 sa rozvinula bulharská vlajka nad jedenástimi parolodami a jedným morským škunerom, ktoré dostalo Bulharské kniežatstvo ako dar z Ruska. Veliteľom sa stal námorný kapitán Alexandr Konkejevič.

Kapitan Dimiter Dobrev - pomocná a výcviková loď bulharského námorníctva určená na rušenie magnetického poľa triedy Berza - typ 130 s výtlakom 2051 ton. Bola vyrobená v Poľsku a slúži od roku 1988

VERA, o ktorej sa hovorí

Veľakrát sa v poslednom období spomínalo meno systému VERA v súvislosti s pôvodne zamýšľaným exportom šiestich súprav do Číny. O aké zariadenie ide a čo všetko vlastne dokáže tento pasívny sledovací systém?

Český priemysel má v oblasti pasívnych sledovacích systémov (SS) dlhú tradíciu a do značnej miery ojedinelé postavenie. Už v roku 1958 bol vo vtedajšom Československu dokončený unikátny objav metódy pasívneho určovania polohy zdroja signálov na základe vyhodnotenia časových rozdielov príchodu signálu na tri prijímacie stanovišťa vzdialené od seba desiatky kilometrov. Okamžitá poloha zdroja je daná priesečníkom hyperbolických kriviek vypočítaných z časových rozdielov príchodu signálu. Preto bola táto metóda vtedy pomenovaná ako „časomerne-hyperbolická“ a v zahraničí sa dnes používa skratka TDOA (Time Difference of Arrival Location).

Na základe spomenutého objavu bola potom rozpracovaná a do operačného použitia zavedená nová kategória rádiotechnického vybavenia – pasívne sledovacie systémy. Toto zariadenie dokáže detekovať rádiové a rádiotechnické signály z najrôznejších vzdušných, pozemných alebo hladinových zdrojov. Určuje ich súradnice v dvoch alebo v troch rozmeroch, analyzuje prijímané signály a následne automaticky (alebo ručne) určuje typ objektu (cieľa), prípadne jeho funkčný režim.

Prvý pasívny sledovací systém KOPÁČ (Korelačný PÁtrač) bol pripravený v roku 1963. Dokázal sledovať maximálne česť cieľov, určovanie typu cieľa prebiehalo manuálne a pracoval vo frekvenčnom pásme L, S a X. Vylepšený typ RAMONA, známy v kóde NATO ako Softball (začínajúc týmto boli všetky systémy označované ženskými menami), sa sériovo vyrábal od roku 1981. Dokázal sledovať až 20 cieľov, ich typ už určoval automaticky a mal výrazne rozšírené pásmo prijímaných kmitočtov (0,8 – 18 GHz).

Nepochybne najznámejším PSS je typ TAMARA z roku 1987, ktorý vzhľadom na

valcovitý tvar anténovej jednotky dostal kódové pomenovanie Trash Bin (odpadkový kôš). Na ôsmich terénnych nákladných automobiloch Tatra 8 x 8 umiestnená TAMARA predstavuje mobilný systém, na rozvinutie ktorého stačí približne hodina. Dokáže súčasne sledovať až 70 cieľov (24 objektov so zapnutým radarom a 48 cieľov s fungujúcim identifikačným systémom), automaticky určuje ich druh a má pásmo prijímaných kmitočtov 0,8 až 18 GHz. Výrobca – firma Tesla Pardubice – dodal tieto systémy do niekoľkých krajín. Po roku 1989 však Československo a neskôr Česká republika na želanie niektorých krajín ďalší export tohto typu zastavila.

Praktické skúsenosti s TAMARou sa zúročili v novej generácii pasívnych sledovacích systémov známej ako VERA. Na základe objednávky českej armády ich začala v polovici 90. rokov vyvíjať firma ERA

Pardubice. Systémy VERA sú od samého začiatku konštruované s ohľadom na ich priame zapojenie do systému velenia a riadenia (C2I) českých vzdušných síl ako jeden z dôležitých prvkov na vytváranie už spomenutého rozpoznávaného

obrazu vzdušnej situácie.

V súčasnosti má česká armáda k dispozícii niekoľko stacionárnych súprav VERA-A, ktoré poľom pasívneho sledovania pokrývajú územie celej Českej republiky. Systém sa skladá z niekoľkých vhodne rozmiestnených stacionárnych prijímacích staníc bez osádky a jedného centrálného procesorového stanovišťa.

VERA-A nie je širokopásmová, pracuje len na prijíme jednej frekvencie (1090 MHz). Tou je odpoveď na otázku sekundárneho rádiolokátora. Preto je VERA-A určená len na sledovanie prevádzky pre civilné účely. Vie určiť polohu cieľa a dekodovať informácie v odpovedi, ktoré sú zasielané z paluby lietadla. Nie je okrem iného schopná analyzovať parametre signálu ako následne popísaná verzia VERA S/M. Armáda si zabezpečila systémy VERA-A preto, aby mala prehľad o vzdušnej situácii nezávisle od dát získavaných z civilného riadenia letovej prevádzky. Systém VERA-A dokáže automaticky sledovať až 300 cieľov súčasne na vzdialenosť do 450 km.

V súčasnosti však sú k dispozícii stacionárne aj mobilné verzie širokopásmového systému VERA-S/M. Centrálna jednotka je umiestnená na podvozku terénneho

nákladného automobilu Tatra 4 x 4, vlastný anténový systém sa nachádza na jednonápravovom prívese. Valcovú anténovú jednotku s hmotnosťou 300 kg je možné prostredníctvom teleskopického stožiaru vztýčiť až do výšky 17 m, a to i pri vetre s rýchlosťou do 30 m/s. Príves s celkovou hmotnosťou 7 000 kg je vybavený vlastným zdrojom elektrickej energie a trom osobám trvá jeho kompletne rozvinutie hodinu.

Mobilným systémom VERA-S/M bude vybavená novovytvorená jednotka českej armády. Má byť schopná samostatného operačného nasadenia kdekoľvek v zahraničí v rámci jednotiek NATO. Vzhľadom na dosah až 450 km možno systém umiestniť pomerne ďaleko do krízovej oblasti. Viaceré žimová prevádzka umožňuje zisťovať, určovať polohu a sledovať dráhy približne 200 vzdušných, prípadne pozemných či námorných cieľov súčasne. Pásmo prijímaného frekvenčného rozsahu je 1 až 18 GHz. Vďaka analýze prijímaného signálu určuje typ objektu (cieľa) a jeho funkčný režim, čím sa VERA-S/M stáva aj veľmi účinným systémom elektronického prieskumu.

Michal ZDOBINSKÝ, A-Report č. 12/2004

Agentura vydavateľských a informačných služieb MO ČR

Modrá hranica 2004

Vzlet Albatrosu 1725

Prvé česko-slovenské cvičenie vzdušných síl Modrá Hranica 2004 sa konalo od 11. do 14. októbra a jeho centrum bolo vo Zvolene.

Cvičenie nadväzovalo na projekt Spoločné nebo, ktorý mal zahŕňať použitie prostriedkov v prospech druhého štátu v prípade vojenského ohrozenia jeho vzdušného priestoru. Ukázalo sa však, že z viacerých príčin bude nateraz vhodnejšie rozvíjať skôr dvojstrannú spoluprácu, a to aj v rámci cvičení, akým bola Modrá hranica.

Najprv sa preškolili technici

Vzdušné sily Českej republiky používajú inú bojovú leteckú techniku ako vzdušné sily Slovenskej republiky. Preto je obojstranne výhodné, ak časť technického personálu oboch krajín prešla preškolením na lietadlá používané u susedov v rámci Air Cross Servicing, poskytovania podpory lietadlám aliancie. Technici zo Sliača sa znovu preškolili

v obsluhu lietadiel MiG-21, ktoré sa z výzbroje vzdušných síl vyradili už pred dvoma rokmi. Podľa ich slov to však nijaké problémy nespôsobilo: „Návyky sme ešte všetci mali, len sme si čo-to osviežili a precvičili úkony. Ale tie pohyby sme mali dávno v krvi, tak sme sa len rozhýbali a už to šlo.“ A skutočne. Pri ošetrovaní českých „dvadsaťjednotiek“ nedošlo k nijakým zádrhom a všetko prebiehalo ako na šnúrke. Recipročne zasa niekoľko technikov z leteckej základne v Čáslavi prešlo preškolením obsluhy lietadiel MiG-29 na základni Sliač. Ako sa vyjadril český technik MiG-21MFN Aleš Nývlt: „Bolo to niečo nové a bol to zážitok. My, mladší, sme už 'dvadsaťdeviatky' v Čechách nezažili. Takže som rád, že som sa na ne dostal aspoň takto. Je to 'kus' techniky. Generačne je na hony vzdialený od našich

'dvadsaťjednotiek', modernejší, náročnejší. Nuž ale, keď dostaneme Gripeny, tak zasa sa budete mať vy na čo pozerať,“ dodal s úsmevom.

Stíhanie narušiteľa

Riadiaci cvičenia Modrá hranica bol zástupca veliteľa spoločných síl a veliteľ vzdušných síl Armády Českej republiky brigádny generál Ladislav Minařík a zástupca veliteľa vzdušných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky brigádny generál Jozef Krakovský. Počas prvého dňa vyčlenené jednotky zaujali svoje pozície. Patrili medzi ne brigáda velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl Armády Českej republiky spolu s technikou a personálom 21. základne taktického letectva v Čáslavi. Slovenská strana vyčlenila techniku a personál 1. leteckej základne na Sliači, ako aj Centra riadenia vzdušných operácií vo Zvolene. Na druhý deň, 12. októbra, už pred 11.00 štartoval z 1. leteckej základne Sliač cvičný stroj L-39ZA Albatros výcvikovej letky 1. letec-

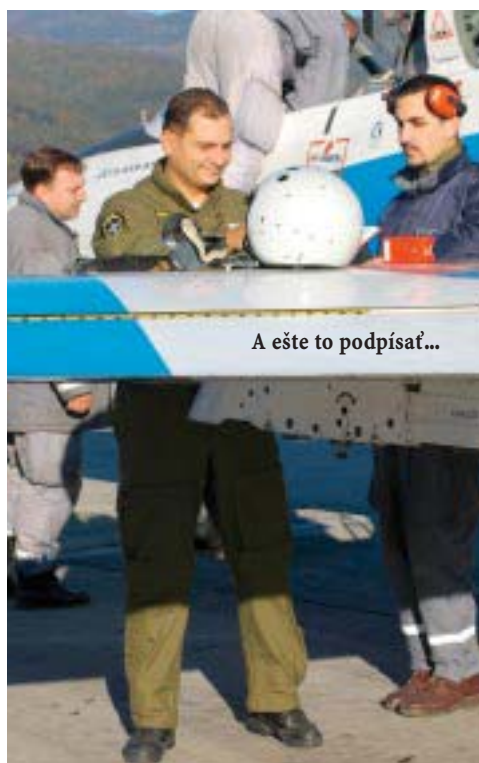

MiG-21MFN 5603 roluje na stojisko

L-39ZA1725 po bojovom lete

Českí technici
študujú
manuály MIG-29

kého krídla. Mal simulovať narušiteľa, ktorého dvojica stíhacích lietadiel MiG-21MFN 211. taktickej letky z 21. základne taktického letectva v Čáslavi zachytí vo vzduchu a odprevadí na najbližšie letisko NATO. České lietadlá dostihli „narušiteľa“ na slovensko-moravskom pomedzí. Zatiaľ čo ho jeden eskortoval na letisko Sliač, druhý MiG-21 ho sledoval z väčšej vzdialenosti pripravený zasiahnuť v prípade potreby. Oba české MiG-21MFN potom na letisku obslúžili slovenskí technici. V poobedňajších hodinách odletela trojica slovenských L-39ZA smerom na západ, aby uskutočni-

A ešte to podpísať...

li rovnaké postupy vo vzdušnom priestore Českej republiky a na letisku Čáslav.

Čo cvičenie ukázalo

Letová činnosť bola ukončená 13. októbra návratom lietadiel na materuské základne. Spolu sa uskutočnilo jediná letov, čo je v porovnaní s cvičeniami NATO, či našimi dávnominulými, značne málo. Hlavným cieľom cvičenia vzdušných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky a Armády Českej republiky však bolo prakticky preveriť schopnosť spoločného pôsobenia proti narušiteľom

vzdušného priestoru v spoločnom vzdušnom priestore. To sa podarilo. Podobne ako zvýšiť pripravenosť oboch členských štátov Severoatlantickej aliancie čeliť novým bezpečnostným rizikám v 21. storočí a riešiť krízové situácie vojenského i nevojenského charakteru.

Počas cvičenia boli preverené systémy velenia lietadlám, systémy spojenia a činnosti posádok vo vzduchu. Príslušníci vzdušných síl vyskúšali spôsoby zistenia cieľa, jeho identifikáciu a zakročenie proti narušiteľovi. Vráťane jeho prinútenia na pristátie na určenom letisku v súlade s normami NATO, ako aj odovzdávanie velenia nad lietadlami z miest velenia medzi jednotlivými štátmi. Súčasťou cvičenia bolo aj precvičenie činnosti pri poskytnutí logistickej podpory pohotovostným lietadlám – Air Cross Servicing. Potvrdili sa schopnosti technického personálu pri príprave leteckej techniky na opakovaný štart v prípade, že by lietadlo jednej krajiny pristálo na letisku druhej krajiny.

Na záver riadiaci cvičenia vysoko ocenili profesionálny prístup účastníkov a zhodli sa na tom, že cvičenie potvrdilo plnú kompatibilitu oboch krajín pri pôsobení proti narušiteľovi spoločného vzdušného priestoru. Veľkým prínosom bolo potvrdenie schopnosti prostriedkov vzdušných síl pôsobiť podľa noriem a zásad platných v NATO pri činnostiach vykonávaných vo vzdušnom priestore. Cvičenie Modrá hranica 2004 poukázalo na potrebu pokračovať v riešení otázok spolupráce v ďalšom období.

Text a foto RNDr. Michal J. STOLÁR

Panther

- najlepšia z veľkých mačiek

Po kapitulácii na šrotovisku Panther Ausf. G (vľavo) a rovnako slávny stíhač tankov Jagdpanther, ktorý niesol 88 mm kanón PAK 43
Foto archiv

V predvečer 2. svetovej vojny boli podľa odborníkov najlepšimi strednými tankami na svete nemecké PzKpfw III a PzKpfw IV. Ich výroba sa však rozbiehala pomaly, takže ešte pri invázii do Francúzska v júni 1940 z 2 500 nasadených strojov iba 600 patrilo k stredným a zvyšok tvorili ľahké PzKpfw I a II a niekdajšie české PzKpfw 35 (t) a 38 (t).

Až v júni 1941 v operácii Barbarossa označujúcej napadnutie Sovietskeho zväzu, proti ktorému Hitler vrhol 3 200 tankov, získali tieto stroje konečne početnú prevahu. Hoci však väčšina z nich prešla modernizáciou, už to nebola tá obávaná svetová špička z roku 1939 a viaceré zbrane protivníka im začínali byť prinajmenšom rovnocenné.

Nástup novej kvality

Pripomeňme, že PzKpfw III mal byť pôvodne 15-tonový ľahký tank s 37 mm kanónom, ale po vybavení polovice strojov tohto typu dlhým 50 mm kanónom a zvyšku 75 mm krátkym kanónom i silnejším pancierom, sa z neho stal 22-tonový stredný tank. PzKpfw IV s ešte odolnejším pancierom a krátkym alebo dlhým 75 mm kanónom patrilo do tejto kategórie od začiatku. Avšak už v čase, keď bol PzKpfw III iba prototypom a na PzKpfw IV sa spracúvali vstupné projekty, uvažovali Nemci o väčšom a silnejšom strednom tanku, ktorý by sa vedel presadiť aj medzi tankami s hmotnosťou nad 30 ton. Od úvah a slov k činom však bolo stále ďaleko, až prišiel 20. november 1941. Vtedy sa im podarilo ukoristiť nepoškodené sovietske „týchko“ – 27-tonový stredný tank T-34/76 s pancie-

rom hrubým 20 až 75 mm, účelne tvarovanou korbou i vežou a výborným 76,2 mm kanónom. Podrobne ho otestovali a pochopili, že so zavedením podobného stroja už nemôžu otáľať. Ešte do konca mesiaca vzniklo zadanie na nový tank s hmotnosťou 30 až 35 ton, hrúbkou panciera čela korby i veže 60 mm, kanónom kalibru 75 mm a rýchlosťou 55 km.h⁻¹.

Dvaja konkurenti

Príkaz začať konštrukčné práce na stroji uvedených parametrov dostali firmy Daimler-Benz a MAN a obe predstavili svoje projekty už v apríli 1942. Tank Daimler-Benz s označením VK3002 sa dosť podobal na T-34, lenže vežu mal úplne vpredu, takže maska kanóna bola až na úrovni čela korby. To obmedzovalo možnosti montáže dlhšej hlavne a zhoršovalo i stabilitu stroja. Práve použitie Kruppovho kanóna KwK 42 kalibru 75 mm s dĺžkou hlavne 48 kalibrov označila výberová komisia za chybu a namiesto neho nariadila nainštalovať 75 mm kanón firmy Rheinmetall s dĺžkou 70 kalibrov. Projekt firmy MAN skôr pripomínal PzKpfw IV, ale na rozdiel od jeho plochého kolmého panciera mal čelo korby výrazne zošíkmené a podobne bola tvarovaná i veža umiestnená v strede korby. V nej niesol 70 kalibrov dlhú modifikáciu kanóna KwK 42, ktorý mal ústovú rýchlosť strely takmer 1 000 m.s⁻¹ a projektilom s hmotnosťou 6,75 kg za optimálnych podmienok prerážal až 140 mm hrubý pancier! A z tohto projektu po ďalších zdokonaleniach napokon vznikol slávny PzKpfw V Panther, pred ktorým mali oprávnený rešpekt posádky všetkých spojeneckých tankov.

V boji

Bojového Panthera v rozličných verziách vyrobili vyše 6 000 kusov. Krst ohňom podstúpil v najväčšej tankovej bitke 2. svetovej vojny a zrejme i celých dejín v júni 1943 pri Kursku, v ktorej na oboch stranách zápasilo viac ako 6 000 tankov a ďalších obrnencov. No hoci vtedy už bol plne bojaschopný, Nemci ho ešte nemali v takom množstve, aby dokázal zvrátiť prevahu sovietskych T-34 nad PzKpfw III a IV. To však v žiadnom prípade neznižuje jeho kvality potvrdené i spojeneckými tankistami, ktorí najmä na základe skúseností z Normandie tvrdili, že reálnu šancu na zastavenie najvýkonnejšieho Panthera verzie G dáva iba sústredený útok štyroch či dokonca piatich amerických Shermanov M4! Možno polemizovať s názorom, že Panther Ausf. G, ktorého hmotnosť po zdokonaleniach vzrástla až na 45 ton, bol najlepším tankom 2. svetovej vojny. Zvýšenej odolnosti (hrúbka panciera korby a veže vzrástla až na 102 mm) padla napríklad za obeť jeho maximálna rýchlosť, ktorá klesla na 45 km.h⁻¹, pričom dlho mal problémy aj s pojazdovým ústrojenstvom. Táto veľká oceľová „mačka“ však bezpochyby predstavovala to najlepšie, čo Nemci v tankovej technike mali a v mnohom prekonala i svojich ťažších príbuzných – Tigra a Königstigra. Zo stredných tankov mu mohol konkurovať azda iba 32-tonový T-34/85 s výborným, pôvodne protiletadlovým, kanónom kalibru 85 mm. Jeho strela s ústovou rýchlosťou 800 m.s⁻¹ bola schopná na vzdialenosť 500 m preraziť i čelný pancier Panthera. Panther však v štandardnej situácii dokázal zničiť každý spojenecký stredný tank až na vzdialenosť dvoch kilometrov.

PhDr. Ján DOLINAY

Najvýkonnejší Panther verzie G mal 5-člennú osádku a okrem 75 mm kanóna niesol aj dva 7,92 mm guľomety MG 34. Zobrazený stroj s tzv. prepadovou kamuflážou bojoval na konci vojny v Poľsku.
Kresba Rudolf TOMŠA

Francúzsky generál František Polerecký

V tretej generácii Polereckovcov, ktorých osud v 18. storočí zavial ďaleko od vlasti, najvýznamnejšiu kariéru dosiahol francúzsky generál František Polerecký. Bol starším synom francúzskeho brigádiere Andreja Polereckého (1700 – 1783), ktorý sa na sklonku kariéry stal osobným tajomníkom francúzskeho ministra vojny a potom vojenským guvernérom Molsheimu v Alsasku (OBRANA č. 14/2004).

František Polerecký sa narodil 17. septembra 1737 v Molsheime. V jeho krstnom liste sú uvedené aj ďalšie dve krstné mená – Andrej Filip, ako aj to, že jeho otec Andrej Polerecký je majorom Berčénioho husárskeho pluku a matkou Francisca Margarehta von Hassel. Ešte v detských rokoch otec predurčil Františka na vojenské povolanie.

Desaťročný kapitán

Dnes to znie priam neuveriteľne, no vtedy nebolo priveľmi nezvyčajné, že už vo veku päť rokov ho 30. októbra 1742 zapísali ako korneta do matriky Berčénioho husárskeho pluku. Keď sa Andrej Polerecký v roku 1743 stal veliteľom vlastného pluku, postaral sa aj o synovo premiestnenie k sebe. Dňa 10. januára 1747 sa sotva desaťročný chlapec stal dokonca husárskym kapitánom. Skutočnú vojenskú službu však nastúpil až o päť rokov neskôr, keď prevzal velenie 4. stotiny v otcovom pluku. Podľa výkazu mu podliehali 2 dôstojníci, 4 poddôstojníci a 64 husárov, z nich rovných 35 malo uhorský pôvod.

Krstom ohňom sa mladučkému veliteľovi kompane stala sedemročná vojna (1756 – 1763). Po drobnejších šarvatkách aj preňho trpkou, no osožnou skúsenosťou zaiste bola bitka pri Rossbachu, v ktorej 5. novembra 1757 pruské vojsko porazilo Francúzov. Ešte neprijemnejšie chvíle však František zažil, keď nasledujúci rok otcov husársky pluk rozpustili v dôsledku vykonštruovaných obvinení. Mladého kapitána preložili do Turpínovho pluku, v ktorom sa ako veliteľ kompane osvedčil v bojoch v Porýní a Pomohansku. Roku 1760 ho opäť preložili, a to do Berčénioho pluku, v ktorom napriek tomu, že bol iba kapitánom, zastával funkciu zástupcu veliteľa pluku.

Dňa 17. septembra 1760 priamo z poľa z Breitenbachu v Hessensku si dovolil napísať francúzskemu ministrovi vojny: „Pane! Keďže som práve dnes dovŕšil vek 23 rokov, osmeľujem sa Vám pripomenúť a čo najpokornejšie Vás poprosiť, aby ste vydali rozkaz o doručení plukovníckeho patentu, ktorý mi bol z Vašej dobrodružnosti minulú zimu prisľúbený. Táto láskavosť bude pre mňa i moju rodinu najvýznamnejším prejavom všetkého, v čo sa nádejáme a čo v pokore môžeme ako prejav milosti dostať. Pane, ostávam v najhlbšej úcte, Vás najpokornejší a najposlušnejší služobník: šľachtic Polerecký.“

Po roku, počas ktorého husársky kapitán statočne bojoval v Porýní, presne 13. septembra 1761 vystavili plukovnícky patent znejúci na Polereckého meno. Sformovať vlastný pluk sa mu však z viacerých príčin nepodarilo, takže hoci bol de facto plukovníkom, zastával iba funkciu veliteľa kompane v Chamborantovom husárskom pluku. Ako výraz ocenenia jeho bojových zásluh mu francúzsky kráľ Ľudovít XV. udelil 4. novembra 1762 Rytiersky kríž Radu sv. Ľudovíta.

Šťastena osudu

Postupný obrat k lepšiemu v živote plk. Františka Polereckého nastal, keď ho v roku 1774 vymenovali za veliteľa Chamborantovho husárskeho pluku a roku 1776 za veliteľa Schonbergovho dragúnskeho pluku. Ako skúseného vojaka ho francúzske velenie poverilo špeciálnymi úlohami v Amerike, a to ešte pred vypuknutím americkej vojny za nezávislosť. O jeho výnimoč-

ných schopnostiach, ako aj o úspešnosti jeho tajného amerického poslanca svedčí skutočnosť, že roku 1774 ho poverili funkciou vojenského guvernéra Rosheimu v Alsasku a roku 1780 ho Ľudovít XVI. povýšil na brigádiere a zároveň mu priznal vysokú osobnú rentu. O rok neskôr, 9. decembra 1781 mu kráľ udelil hodnosť generála.

V nasledujúcom období generál Polerecký navštívil nielen Uhorsko, ale opätovne aj Ameriku, kde sa usadil jeho mladší brat, major Ján Ladislav Polerecký.

O posledných dňoch či rokoch generála Polereckého svedčí jeho list z 10. júna 1800, v ktorom sa na viedenský dvor obracia so žiadosťou o priznanie dôchodku, lebo „po vypuknutí revolúcie vo Francúzsku zanechal tam celý majetok a v ohrození života utiekol do Ameriky a odtiaľ do vlasti a rodiska svojich predkov...“ Presný dátum ani miesto Polereckého úmrtia nie je známy.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

POZADIE UDELENIA MILOSTI

Roku 1770 francúzsky plukovník František Polerecký požiadal panovníčku habsburskej monarchie Máriu Teréziu o udelenie milosti. Aj naňho sa totiž vzťahoval trest vyhnanstva a straty majetkových a občianskych práv, čím kedysi viedenský dvor potrestal všetkých niekdajších kurucských bojovníkov, čo odmietli zložiť prisahu vernosti Habsburgovcom. Jeho žiadosť kladne vybavili, zaiste aj preto, lebo sa zaňho prihovarila panovníčkina dcéra Mária Antónia, známejšia pod menom Marie Antoinette, ktorá sa stala manželkou francúzskeho kráľa Ľudovíta XVI. (Neskôr ich oboch po vypuknutí revolúcie popravili guilotínou.). Keď totiž mladá habsburská vojvodkyňa prišla do Francúzska, jej sprievod tvorili viaceré jednotky francúzskej armády, medzi nimi aj Chamborantovi husári, ktorým velil František Polerecký. Na prehliadke v Štrasburgu, kde sa prvýkrát stretli, jej plukovník padol do oka. Sám Polerecký v jednom zo svojich listov o tom napísal: „Keď som zastal pri jej koči a predstavil sa po mene, vojvodkyňa povedala – tak to vy ste ten Polerecký? A na jej želanie ju potom ďalej sprevádzal môj pluk.“ Ako plnoprávny uhorský šľachtic Polerecký získal roku 1787 do vlastníctva obec Bacúrov v niekdajšej Zvolenskej stolici.

Zobrazenie francúzskych dragúnov zo súvekeho vojenského predpisu

Príbeh popraveného čatára

Čatár Augustín Lednický chcel, aby Slovensko ani po roku 1948 nebolo komunistické. Vo februári 1949 zbehol do americkej zóny v porazenom okupovanom Nemecku, odkiaľ ho poslali naspäť organizovať vo svojej domovine odboj proti novému režimu. Zaplatil za to životom.

Pred blížiacim sa pätnástym výročím 17. novembra zisťujeme, že na Slovensku je ešte nespočetné množstvo prípadov komunistického prenasledovania alebo odporu, ktoré sú stále zapadnuté prachom zabudnutia. Jedným z nich je príbeh Augustína Lednického z Malých Ledníc pri Považskej Bystrici. Tento rok by oslávil osemdesiatku. Popravili ho 10. októbra 1950 v Justičnom paláci v Bratislave. Rozsudkom Štátneho súdu v Bratislave zo dňa 14. 7. 1950 bol Augustín Lednický uznaný vinným zo spáchania trestných činov velezrady, vyzvedačstva, navádzania na zbehnutie, falšovania verejnej listiny, porušenia subordinácie, zbehnutia atď. Rozsudok bol potvrdený rozhodnutím Najvyššieho súdu v Prahe 3. 8. 1950. Od popravy A. Lednického prešlo viac ako polstoročie. Doteraz však jeho rodinu neoslovil ani jeden historik či novinár. OBRANA prišla ako prvá.

Romantik proti presile

„Náš Gusto bol tak trochu romantik, ktorý chcel bojovať za svoju pravdu aj proti presile. Charakterizovala by som ho ako taký prirodzený kamarátsko-vodcovský typ. Mal dosť energie na rozdávanie aj pre iných,“ spomína na svojho brata jeho sestra Barbora Lednická. Chvíľku ju počúvame:

„Augustín nastúpil na prezenčnú vojenskú službu 1. októbra 1945 do kasární v Žiline. Pred jej skončením sa rozhodol ostať v armáde ako ďalejslužiaci poddôstojník. Nerátal však s tým, čo sa stane po komunistickom prevrate vo februári 1948. Bol nábožensky založený a keď videl, ako sa armáda okamžite stáva absolútne komunistickou, požiadal o uvoľnenie zo služby. Nevyhoveli mu. Chceli ho preložiť niekde na východné Slovensko. Vtedy sa už veľmi kamarátil s dvoma bratmi Milučkými z Veľkého Rovného. Boli to súrodenci manželky nášho ďalšieho brata Fabiána. Dohodli sa, že emigrujú.“

V knihe Zločiny komunizmu sa pri hesle Augustín Lednický uvádza, že z vojenského útvaru zbehol 21. februára 1949 spolu s ďalšími dvoma poddôstojníkmi. Vzal aj zbrane a na druhý pokus prešiel do americkej zóny v Nemecku. Pani Lednická konkretizuje: „Odchádzali cez Čechy a niekoľko dní sa skrývali u našej sestry Brigity, ktorá vtedy žila v pohraničí. V Nemecku sa dostali do zberného tábora. Podrobnosti nepoznám, ale po tajnom návrate domov Gusto úchytkom hovoril, ako ho tam dajakí agenti presvedčili, že osožnejší bude na Slovensku. Vraj, až kým komunizmus nepadne. Nie, vtedy toto nebolo reálne. On tomu však tak nástojeivo veril...“ so slzami v očiach hovorí naša hostiteľka.

Augustín nikdy nemal možnosť porozprávať pani Barbore, koľko odvahy si vyžadovalo prejsť cez celú republiku a prekročiť hranice, na ktorých počas komunizmu zastrelili 174 ľudí. Nemal možnosť vyrozprávať jej ani to, že ešte oveľa viac guráže musel mať vtedy, keď sa rozhodol vrátiť sa na Slovensko. Mal napomáhať hnutiu Bielej légie. Práve s týmto cieľom totiž predstavitelia protikomunistickej emigrácie, v súčinnosti predovšetkým s americkými tajnými službami, vysielali späť do Československa schopných a ochotných emigrantov. Aby napomáhali rozvratu komunistického režimu a budovali ilegálne hnutie odporu. Tento zámer do značnej miery korešpondoval

s predpokladom, že nový režim vedený Klementom Gottwaldom je mimoriadne labilný a nebude treba veľa, aby sa zrútil. Uvedený predpoklad bol chybný. Komunisti za cenu represálií vyvolali u obyvateľstva na jednej strane strach, na druhej strane masívnou propagandou o lepších zajtrajškoch otupovali hroty odporu. Slabo pripravení a len improvizovane koordinovaní exponenti Bielej légie sa tak často dostávali do izolácie a strácali medzi sebou spojenie. Postupne alebo utlmili činnosť alebo sa dostali do rúk komunistickej polície. Boli to však príbehy odhodlaných ľudí veriacich vo svoju spravodlivosť...

Biela légia

Pri rozprávaní o osude Augustína Lednického stojí za zmienku pripomenúť si, čo vlastne bola Biela légia. „Program Bielej légie bol formulovaný tak stručne, ako sa len dalo, a tak zrozumiteľne, že sa sotvako našiel, kto by mu nerozumel, ak s ním súhlasil,“ uvádza Jozef Vican v knižke Po stopách Bielej légie v protikomunistickom odboji. Tento program sa čítal v každej relácii rozhlasovej stanice Biela légia. Vysielala do júla 1953. S malými modifikáciami znel text programu nasledovne:

„Biela légia je hnutie svojpomoci obyvateľstva na ochranu ľudských práv proti komunistickému štátnemu teroru. Členom Bielej légie sa stáva každý, kto prezrádza a pomáha zverejniť komunistické tajné prípravy, kto upozorní na nebezpečenstvo človeka ohrozeného komunistami, kto takémuto človeku poskytne úkryt, kto zverejňuje mená zvlášť nebezpečných komunistov a ich pomáhačov, a tak chráni nič netušiacich občanov pred ľstou a zákernosťou, kto úmyselne nedbalo vykonáva komunistické príkazy, a tak umožňuje, aby sa ohrození občania mohli uchýliť do bezpečia, a kto komunistickú moc akokoľvek hatí a koná tak z odporu proti neľudskému komunistickému panstvu.“

V knižke Zločiny komunizmu na Slovensku v tejto nadväznosti pri rozsudku Augustína Lednického o. i. čítame: „Americkej spravodajskej službe CIC odovzdal dôležité údaje o vojenskej, hospodárskej a politickej situácii v ČSR. V auguste 1949 zorganizoval v uteče-

**Pamätník popraveným a prenasledovaným
na Ružinovskom cintoríne v Bratislave**
Foto Vladislav Vavrínek

Štefánika bojovali za slobodné Česko-Slovensko dezertéri v tom negatívnom slova zmysle? Alebo čo tí, ktorí zbehli cez druhú svetovú vojnu z armády slovenského štátu, aby v Slovenskom národnom povstaní a na východnom či západnom fronte prispeli k porážke fašizmu? Aj to boli dezertéri? Pre režim Jozefa Tisa nepochybne áno. Pre našu históriu však ostali hrdinami. Mimochodom, partizánom bol aj Augustínov brat Vincent. V Povstaní prešiel bojmi od Kuneradu až po Sklabiňu, odkiaľ sa vrátil domov so silne omrznutými nohami, aby sa až do konca vojny skrýval pred fašistami.

me, za to, že jeho rodina pomáhala Gustovej skupine. Dozorcovia im v cele smrti umožnili krátky rozhovor.

Vyblednutá pamiatka

Za to, že rodina Fabiána Lednického dala Gustovi a jeho skupine niekoľkokrát najesť, bol tento otec štyroch detí odsúdený na štyri roky nepodmienečne. Pritom Fabián bol v čase, keď sa jeho brat skrýval vo Veľkom Rovnom, na dlhodobom kurze v Modre. Obeťoval sa však a zobral všetko na seba. Inak by súdili jeho manželku Paulu, ktorá v skutočnosti pomoc organizovala. Transportovali ho na otrocké práce do kameňolomu Skladaná skala pri Ružomberku. Ako ťažko chorý sa pokúsil o útek. Trest mu zvýšili. Napokon ho po piatich rokoch prepustili z bane Handlová, v podstate zomrieť. Predsa len sa uzdravil. V šesťdesiatych rokoch ho rehabilitovali, no až do svojej smrti v 80. rokoch zdravotne ťažko trpel na následky väznenia. A pani Lednická? Aj preto, že nikdy nebola komunistkou – a aj preto, lebo vždy jej niekto mohol vyhodíť na oči minulosť jej rodiny, musela vždy odvádzat viac ako stopercentnú prácu – a držať sa v úzadí. Hovorí však, že mala vždy dobrých šéfov, ktorí sa jej v prípade potreby vedeli zastat. Najdlhšie pracovala ako úradníčka v škole a potom v školskej jedálni, no o vysnívanej vysokej škole mohla v skutočnosti naozaj iba snívať.

„Hneď v roku 1952 som sa cez prázdniny vybrala hľadať Gustov hrob, ale nikdy sme ho nenašli,“ konštatuje pani Lednická. Dodáva, že v rodine sa o bratovi hovorilo len polohlasne – a mimo nej už vôbec. Aj my, keď sme sa pokúsili získať viac informácií o Augustínovi Lednickom v Žiline a okolí, nenašli sme už nič, okrem minimálnych spomienok a zabudnutia.

Pani Barbora Lednická končí príbeh o svojom bratovi slovami: „Bolo nás sedem súrodencov a bolo to strašné. Všetko vybavovanie – balíky pre Gustu, listy, žiadosti a neskôr písomnosti – zostalo na mne. Po desaťročiach, keď sa režim zmenil, sa na mňa príbuzní obracali s otázkou, či nepožiadam o odškodnenie. Nikdy som to neurobila. Hoci bol Gusto po roku 1989 rehabilitovaný, o nič som nikdy nepožiadala. Pre mňa to vtedy boli také strašné zážitky, že sa k nim už nechcem a nevládzem vracat...“

Pavol VITKO

V procese s popraveným čatárom Augustínom Lednickým bolo súdených ďalších päť osôb. Dostali tresty väzenia v trvaní od 15 rokov až po doživotie. Samotný Augustín, jeden z ôsmich slovenských vojakov, ktorých v socialistickom režime popravili za protikomunistický odboj, dodnes nemá ani vlastný hrob, ani pamätnú tabuľu.

neckom tábore Murnau v Nemecku päťčlennú odbojovú skupinu a 23. augusta 1949 sa vrátil na Slovensko. Tu sa spojil s ďalšou päťčlennou odbojovou skupinou, ktorej pomohol obstarat' časť výzbroje. Počas zimného obdobia sa mali premiestniť do okolia Nízkych Tatier a na jar 1950 začať s akciami. „Samozrejme, Biela légia sa v rozsudku neuvádza. Komunisti nemohli ani náznakom pripustiť, že na domácej pôde sa proti nim formuje dajaké masovejšie hnutie.“

Návrat a zrada

Pani Barbora Lednická pokračuje v rozprávaní: „V auguste 1949 už bol Gusto späť doma na Slovensku. Okamžite organizoval svoju skupinu. V humne na štrichu písal listy, ktorými sa usiloval nadviazať širšie spojenie. Rodičia sa strašne báli. Už sa totiž dobre vedelo, čo nový režim dokáže – a čo ich synovi hrozí. Aj on vedel, čo ho čaká, ak ho chytia. Ale strach nemal. Po niekoľkých týždňoch prišli jeho kamaráti do chotára. Spolu s Gustom boli šiesti. Dvaja z nich sa spustili z hory do dediny kúpiť chlieb. V obci uprostred hôr, kde žije ledva päťsto duší, to nemohlo neuniknúť pozornosti. Naša mamka zistila, že tí, čo sa pridali ku komunistom, začali sľadiť okolo domu. Gusto musel hneď zmiznúť aj s kamarátmi. Presunuli sa do senníkov nad Veľkým Rovným. Stravu im zabezpečovala rodina Gustovho brata Fabiána.“

Je zrejmé, že Augustín Lednický chcel podniknúť vznik protikomunistického odporu na strednom Považí. Chcel bojovať proti režimu, ktorý len na Slovensku dal odsúdiť 71 168 občanov za politické trestné činy v súhrnnej dĺžke trestu 83 615 rokov. Popravených, umučených či zastrelených na úteku tu bolo 130 ľudí.

Pravda, vojaci by mohli konštatovať, že ak niekto dezertoval a porušil zákon tak ako Augustín Lednický, nemal by sa čudovať... Nuž – to je fakt. Lenže, aký to bol zákon? Stál na strane dobra alebo zla? Alebo: Boli všetci tí, čo dezertovali z rakúsko-uhorskej armády a aj s pričinením generála Milana Rastislava

Proces a smrť

Keď sa štátna bezpečnosť dozvedela o Augustínovom návrate na Slovensko, ocitol sa v pozícii štvanej zveri. Zatkli ho v októbri 1949 na žilinskej železničnej stanici pri márnom pokuse o útek pred policajtmi a príslušníkmi Ľudových milícií.

„Podľa útržkovitých informácií, ktoré sa k nám rokmi dostali, sa Gustovo väzenie rovnalo najstrašnejšiemu hororu, ale nikdy sa nepoddal a z neskorších správ spoluväzňov vieme, že tyranizovanie aj súd znášal statočne,“ hovorí pani Barbora. Pokračuje: „Najskôr ho väznili v Bratislave, potom v Leopoldove a vzápätí opäť v Bratislave. Za našu rodinu som ho navštevovala ja, pričom som s ním za celý rok väzby mohla hovoriť len trikrát. Bolo to strašné napätie a strach. Raz som cestou do Leopoldova zamdlela. Dobrí ľudia mi pomohli. Po jednom raze ho prišli navštíviť bratia Vincent a Ján. Tých však napokon napriek predbežnému povoleniu na návštevu do väzenia nevypustili. Raz bola so mnou za Gustom aj naša mamka. Keď ho takého vychudnutého a znivočeného videla, za celú návštevu mu počas tých niekoľko minút nepovedala jediné slovo. Nemohla. Aj tak vedel, čo mu hovorí. Počúval srdcom a pozeral na našu mamu, ako vidí jeho utrpenie, ako sa jej chvejú pery a z očí jej tečú slzy...“

Slzy sa zalesknú aj očiach pani Lednickej. Až po chvíli opakovane hovorí, že jedna z najväčších neprávostí voči ich rodine spočívala v tom, že im nikto nedal vedieť ani len to, kedy bude hlavné pojednávanie a kedy bol vykonaný rozsudok. Spomína: „Pojednávanie určili do Žiliny. Bolo verejné, aby zastrašili čo najviac ľudí z regiónu. Naša obec leží len 27 kilometrov od Žiliny, ale vôbec sme o tom nevedeli...“

Jeden z príbuzných sa s Augustínom Lednickým pred jeho smrťou predsa len stretol. Bolo to dokonca v noci pred jeho rannou popravou. V Justičnom paláci bol už vtedy väznený aj Augustínov brat Fabián. Samozrej-

Nezabúdajú

Pietna spomienka na štyroch pilotov plk. Ing. Jozefa Sagana, kpt. Ing. Pavla Gromovského, kpt. Ing. Petra Nemčíka, ppráp. Slavomíra Semana, ktorí zahynuli pri havárii vrtuľníka Mi-17 sa konala 8. októbra pri obci Pušovce, na mieste leteckej tragédie z októbra minulého roku. Veliteľ leteckej základne plk. Ing. Miroslav Kelemen, PhD. odhalil pamätník na ich pamiatku. Príslušníci leteckej základne z Prešova takto prejavili úctu a česť svojim dlhoročným kolegom a vyjadrili, že na nich nezabúdajú. *kpt. Mgr. Miloš KAČMÁR*

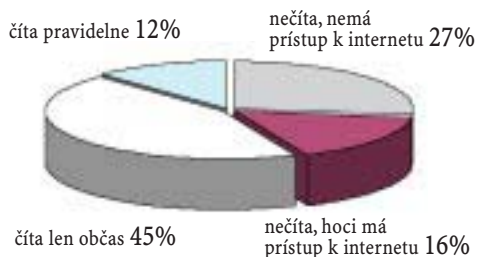
Záujem – nezáujem o www.mod.gov.sk

Z výskumu, ktorý v septembri 2004 uskutočnilo oddelenie sociálnych a personálnych analýz a verejnej mienky komunikačného odboru KaMO MO SR medzi civilnými zamestnancami rezortu, vyplýva, že pravidelne číta internetovú stránku MO SR 12,2 % civilných zamestnancov, nepravidelne 44,6 percenta. Výskum prebehol nielen na úrade ministerstva obrany a GŠ OS SR, ale aj vo všetkých súčiastiach ozbrojených síl a zložkách rezortu MO SR. Na výskumný dotazník odpovedalo 400 civilných zamestnancov rezortu. Podľa výskumu má prístup k internetu na pracovisku 47,6 % respondentov, ďalších 29 % respondentov uviedlo, že má prístup k internetu doma, resp. inde. Stránku MO SR vôbec nečíta, aj napriek tomu, že má prístup k internetu, až 16,2 % civilných zamestnancov rezortu.

Z obdobného výskumu, ktorý uskutočnili sociológovia rezortu v júni 2003 medzi profesionálnymi vojakmi v útvaroch a zariadeniach síl OS SR vyplýva, že pravidelne sleduje web stránku MO SR 9,7 % profesionálnych vojakov, občas 43,3% a ďalších zhruba 30 % ju nesleduje, lebo nemá prístup na internet.

PhDr. Karol Čukan

Čítanosť internetovej stránky MO SR medzi civilnými zamestnancami

Na dvere Králikovcov zaklope čatár

Rodinný rozhlasový seriál Králikovci patrí k najsledovanejším reláciám Slovenského rozhlasu, keď ho pravidelne – v nedeľu od 12.00 a v repríze v stredu od 9.00 – počúva takmer milión poslucháčov. Patria k nim tak seniori, ako aj juniori. Vznikol v roku 1994 a v tomto seriálovom roku prekročí hranicu 400 častí. Seriál vytvárajú renomovaní tvorcovia, z autorov sú na príklad Osvald Zahradník, Jozef Repko, Zuzana Križková. Účinkujú v ňom herecké legendy ako Leopold Haverl, Eva Križiková, Anna Javorková, Ivan Romančík, Jana Strnisková, Ján Kroner, Stano Dančiak a mnohí ďalší.

Pozornému poslucháčovi neušla postava Petra Petrika, vodiča nákladného auta. Má za sebou štyri semestre sociológie a pred sebou neistú budúcnosť. Zlom v jeho živote môže nastať už o niekoľko dní, presne 21. novembra 2004. V súvislosti s úvahami o profesionálnej službe vojaka si zaspomína na svoju vojenčinu u ženistov v Seredi, kde patril k dobrým vojakom. Dotiahol to dokonca na čatára. Nuž a v tejto hodnosti zaklope nielen na dvere Králikovcov, ale prostredníctvom rozhlasových vln Rádia Slovensko vstúpi v nedeľu o 12.30 prvýkrát aj do vašich príbytkov.

Miroslav MINÁR

Medzinárodné kontakty

Na pozvanie ministra obrany SR Juraja Lišku navštívil 18. októbra Slovenskú republiku minister obrany Bosny a Hercegoviny Nikola Radovanovič. Cieľom návštevy bolo získanie a využitie slovenských skúseností z integračného procesu do euroatlantických štruktúr a z pôsobenia SR v Partnerstve za mier. Hlavnými témami

rokovaní ministrov obrany boli súčasťou situácia na západnom Balkáne a bilaterálne vzťahy SR a Bosny a Hercegoviny.

Obidvaja ministri sa zhodli na možnosti spolupráci vo vojenskej oblasti so zameraním na reformu ozbrojených síl oboch krajín. Prvým krokom by mala byť recipročná návšteva slovenskej delegácie v Bosne a Hercegovine, kde prebehnú rokovania vojenských špecialistov na úrovni expertných skupín.

...

Na pozvanie veliteľa pozemných síl OS SR generálmajora Ing. Ota Nečasa navštívil v dňoch 25. októbra až 27. októbra Slovenskú republiku veliteľ pozemných síl Maďarskej republiky generálmajor Ferenc Győrössi. Velitelia pozemných síl rokovali o spoločných otázkach vyplývajúcich pre pozemné sily oboch krajín z členstva v NATO a o možnosti spolupráce vo výcviku jednotiek.

-red-

Minister v Nitre

Minister obrany SR Juraj Liška uskutočnil v piatok 15. októbra pracovný výjazd do posádky Nitra. Jeho prvé kroky smerovali na Územnú vojenskú správu, kde ho počas krátkeho neformálneho stretnutia informoval o jej činnosti jej riaditeľ Mgr. Vladimír Fekete. V rámci pracovného výjazdu navštívil minister Liška i VÚ 4405 Nitra. Veliteľ útvaru plk. gšt. Ing. Peter Vojtek oboznámil ministra prostredníctvom videoprojekcie s dislokáciou brigády, jej hlavnými úlohami, podielom na medzinárodných cvičeniach a objasnil tiež aktuálny stav prebiehajúcich reorganizačných zmien.

- vv -

INZERÁTY

- Dám do prenájmu 3-izbový byt v Trebišove (možnosť ponechať si zariadenie). Telefón: 0907 959 579
- Vymením 3-izbový byt v Martine v správe Barma za podobný v Bratislave. Telefón: 0905 790 181
- **Výberové konania**

Rector Akadémie ozbrojených síl M. R. Štefánika so sídlom v Liptovskom Mikuláši, vyhlasuje výberové konanie na obsadenie týchto miest: vedúci oddelenia vzdelávania, vedúci akademickej knižnice, kvestor, riaditeľ sekretariátu, vedúci ekonomického oddelenia, vedúci oddelenia logistiky, vedúci oddelenia informačných služieb a podpory vzdelávania, vedúci oddelenia vedy a zahraničných vzťahov, vedúci organizačného oddelenia a vedúci osobného oddelenia. Prihlášky aj s príslušnými dokladmi treba doručiť do 12.11.2004 do 15.00 hod. na adresu vyhlasovateľa. Prihlášky doručené po stanovenom termíne nebudú akceptované. Informácie možno získať na tel. číslo 0960 423 085, na e-mailovej adrese chrapciak@valm.sk a na www.mod.gov.sk

Veliteľ Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši
brigádny generál Ing. Mgr. Mikuláš Regula:

Chrabrosť nepozná prekážky

Aké boli vaše prvé kroky v liptovsko-mikulášskej akadémii, kde pôsobíte v podstate od jej otvorenia od jesene tohto roka?

Keď sa pozriem späť na obdobie začatia činnosti Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika, bolo to obdobie hektické a neprijemné. Hektické, pretože priebežne so začatím činnosti Národnej akadémie obrany bolo potrebné personálne obsadiť funkcie profesionálnymi vojakmi a zamestnancami, delimitovať hnuťelný a nehnuteľný majetok bývalej vojenskej akadémie i vytvoriť rozpočet do konca výcvikového roka. Neprijemné, pretože sme museli časť vojakov a zamestnancov prepustiť z dôvodu znížovania počtov. Môžem spokojne konštatovať, že napriek veľkému objemu úloh a krátkosti času sa nám s kolektívom pracovníkov Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika úspešne podari-

lo tieto úlohy splniť a k danému termínu Národná akadémia obrany úspešne začala svoju činnosť.

Predchádzalo tomu tiež asi nie jednoduché majetkové rozdelenie jedného vojenského dvora medzi dva subjekty...

Uvedená úloha bola najzložitejšia, ktorú sme museli prekonať. Skôr sme na základe pôsobnosti a úloh oboch inštitúcií museli definovať operačné požiadavky na hnuťelný a nehnuteľný majetok. Na základe čoho sme vykonali úplnú delimitáciu majetku medzi obe výcvikové a vzdelávacie inštitúcie. Celý proces bol náročný hlavne z toho dôvodu, že súčasne sme začali nový akademický rok a otvorili sme kurzy pre príporčíkov a dôstojníkov v súlade s potrebami Ozbrojených síl SR.

Ešte raz sa skúsme vrátiť k naštartovaniu systému života akadémie...

Keďže Národná akadémia zodpovedá za výchovu a výcvik kadetov, vytvorili sme kadetský senát. Schádza sa raz mesačne a velenie akadémie aj školských jednotiek diskutuje na zasadnutiach s kadetmi o aktuálnych problémoch aj o systémovších víziách. Chceme tiež jasnejšie definovať postavenie kadetov nielen v rámci akadémie, ale aj celých ozbrojených síl. V neposlednom rade bude ich samotná

tvorného štúdia a veliteľstva logistiky, ktorý by mal pripraviť ich návrhy. Som presvedčený, že aj v tom spočíva časť výchovy k hrdosti na svoju uniformu a na svoje vojenské povolanie vôbec. Nové je aj logo akadémie, kde sme použili obľúbené motto maršala Hadika v latinčine: Chrabrosť nepozná prekážky.

Okrem strednodobých kariérnych kurzov pre dôstojníkov, o ktorých ste už v OBRANE písali (číslo 17/2004), by sme chceli od roku 2005 vytvoriť podmienky na realizáciu krátkodobých dvojtyždňových kurzov pre príporčíkov aj dôstojníkov v trvaní dvoch týždňov. Na začiatok sa chceme sústrediť na logistické zabezpečenie s akcentom na mierové operácie. O to viac, že v tejto oblasti máme dostatok ľudí so skúsenosťami naozaj z praxe, ktorých služby by sme chceli pri organizovaní týchto školení využívať. Bude to prínos nielen pre naše ozbrojené sily smerom dovnútra, ale má to byť i krok k lepšej pripravenosti spolupracovať s partnermi v rámci koalíčných operácií.

A medzinárodná spolupráca?

V medzinárodnej spolupráci chceme stavať na dlhodobých skúsenostiach, ktoré boli vytvorené predchádzajúcou inštitúciou. Hoci za posledné obdobie spolupráca, hlavne smerom ku kadetom, stagnovala. Naším zámerom je aktívne spolupracovať v oblasti výmeny skúseností z poskytovania kariérnych a iných kurzov s vojenskými akadémiami vo Varšave, Brne, Viedni, Hamburgu. Spolupráca sa zameria na odborné kurzy a kurz národnej bezpečnosti, na podporu cvičení s využitím možností Centra simulčných technológií, na vykonávanie výmenných stáží kadetov a ďalšie. Budúci rok by sme chceli zorganizovať prvý ročník vojensko-športovej súťaže, na ktorú by sme chceli pozvať 7 až 10 družstiev z národných akadémii v Európe.

Čím sa bude môcť prezentovať kadet po skončení civilnej časti štúdia na Akadémii ozbrojených síl

a vojenskej časti, ktorú absolvuje vo vašej Národnej akadémii obrany?

Máme víziu, ktorú pracovne nazveme stratégia Národnej akadémie obrany v oblasti vojenského výcviku a vzdeláva-

V Národnej akadémii obrany maršala Hadika študuje spolu 574 kadetov. Z nich je 145 prvákov. Štvrtý a piaty ročník navštevuje 309 kadetov. V druhom ani v treťom ročníku neštuduje ani jeden kadet, nakoľko počas pripravovanej reformy vojenského školstva sa prvý ročník dvakrát neotváral. Zvyšných 120 kadetov, ktorí po vojenskej stránke tiež podliehajú pod Národnú akadémiu obrany, dokončuje štúdium leteckých smerov v Košiciach.

existencia a činnosť zvýraznená novými kadetskými uniformami. Tak to býva vo väčšine podobných akadémii v zahraničí. Už sme vytvorili tím profesionálov vedený pracovníkmi Armádného vý-

nia do roku 2010. Chceme ju dokončiť do konca jesene. V každom prípade kadet v civilnej časti štvorročného štúdia získa titul bakalár. V rámci vojenskej prípravy bude mať všeobecné znalosti na stupni pešia čata. Vyradený bude ako poručík. Aby sa stal plnohodnotným veliteľom, nastúpi do vstupného dôstojníckeho kurzu, ktorý bude podľa odbornosti trvať od štyroch do 18 mesiacov. Aj tieto kurzy bude zabezpečovať Centrum kariérneho rozvoja, ktoré je súčasťou našej akadémie. Ten najdlhší kurz bude pre kadetov, ktorí po splnení všetkých fyzických aj psychických predpokladov budú už v priebehu tretieho a štvrtého ročníka pripravovaní na pozície pilotov.

Keď si spomeniete na svoje veliteľské obdobie, čo vám najviac chýbalo na dôstojníkoch, ktorí po ukončení vysokej vojenskej školy prichádzali do vašich jednotiek s vysokoškolským diplomom v taške a s hviezdikami poručíka na pleciah?

Ak im niečo chýbalo, tak to boli praktické skúsenosti, pocit osobnej zodpovednosti za podriadených a etablovanie sa v kolektíve, čiže tímová práca. Toto je základ úspešného vykonávania funkcií rovnako v domácom, ako aj v medzinárodnom prostredí.

Pri kreovaní Národnej akadémie obrany bola jednou z nosných myšlienok požiadavka, aby tu pôsobilo čo najviac vyučujúcich z praxe. Teda profesionáli, ktorí prešli mierovými misiami a útvarmi, bývalí vojenski diplomati, a podobne. Do akej miery sa vám tento zámer darí naplňať?

Je pravda, že so značnými rezervami. Žiaľbohu, myšlienka, aby lektorskú činnosť vykonávali profesionálni vojaci a zamestnanci, ktorí majú nielen najnovšie teoretické poznatky, ale aj čerstvejšie skúsenosti z praxe a z mierových misií, sa len ťažko presadzuje do praxe. Dúfam však, že tento problém sa nám podarí v krátkom čase preklenúť, pretože tak kadeti Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hádika, ako aj príslušníci kariérnych kurzov, sú našou budúcnosťou.

Pavol VITKO

Brigádny generál Mikuláš Regula sa narodil v roku 1958 v Humennom. Vyštudoval gymnázium v Snine, vysokú vojenskú školu vo Vyškove, vojenskú akadémiu v Moskve a vojnovú školu pozemných síl v USA. Pôsobil v širokej škále veliteľských funkcií, napr. v posádkach Domažlice, Michalovce či Bratislava. Naposledy bol veliteľom Mnohonárodnej brigády so sídlom v Topoľčanoch. Je ženatý, má dvoch synov.

Terorizmus u nás?

Nemožné? 2. časť

Dokončenie z minulého čísla

Fyzická ochrana

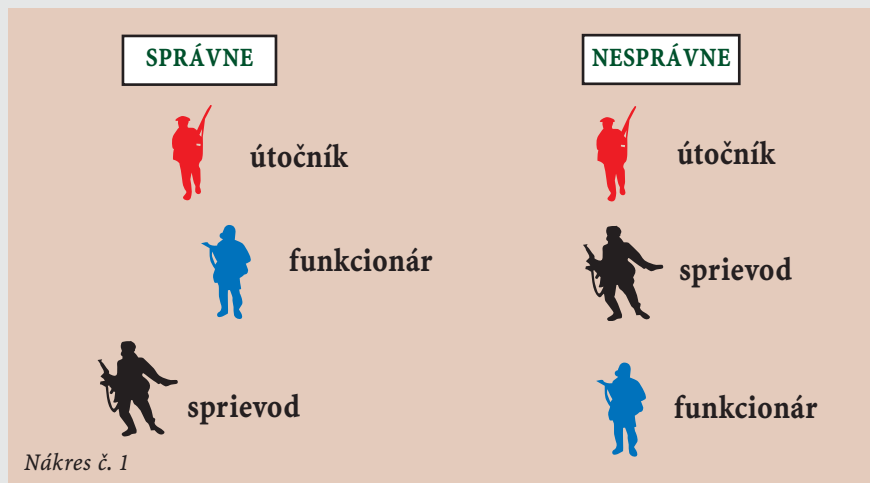
Aj keď vysoký funkcionár ozbrojených síl spravidla nemá bodyguarda, aj tak sa na verejnosti nepohybuje sám. Vždy ho niekto sprevádza a spravidla sú to vždy rovnakí ľudia. Práve príslušníci (príslušníci) sprievodu vysokého funkcionára musia prevziať úlohu akéhosi osobného strážcu. Všímať si okolie, pozorovať prístupové a únikové cesty, možné úkryty, smery pravdepodobného ohrozenia, podozrivé pohyby osôb, podozrivé vozidlá, motocykle a podobne. Musia vedieť, ako sprevádzať daného funkcionára a musí to vedieť i funkcionár, aby im nevydal rozporné pokyny.

Nákres č. 1 ukazuje, ako by mal byť vysoký funkcionár sprevádzaný. Ak sa útočník objaví zozadu, sprevádzajúci zaujme pozíciu medzi útočníkom a funkcionárom. Ak sa útočník objaví spredu,

sprevádzajúci ho vidí, je schopný odtlačiť funkcionára z línie paľby a sám atakovať (akýmkoľvek spôsobom) útočníka. V nesprávnom prípade je sprevádzajúci medzi funkcionárom a hrozbou. Výhľad dozadu mu cloní sám funkcionár, takže sprevádzajúci nemôže byť schopný včas zasiahnuť. Pri útoku spredu zasa útočník proste strieľa na dvojité terče.

Ak funkcionára sprevádzajú dvaja alebo traja príslušníci sprievodu, svoje postavenie voči funkcionárovi organizujú do „V“ (nákresy č. 2 a 3).

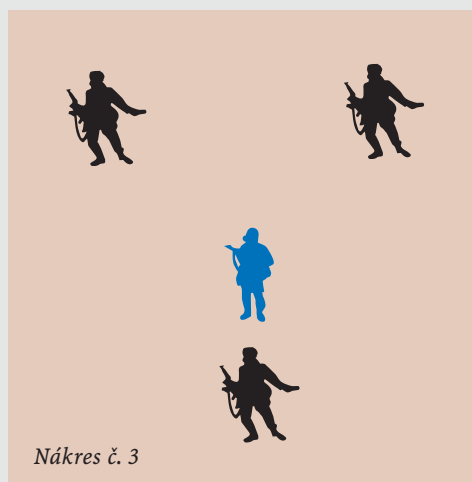
Zorganizovať krátkodobý kurz pre úzky okruh ľudí najčastejšie sprevádzajúcich vysokého funkcionára tiež nebude vyžadovať príliš veľa času ani finančných prostriedkov. Využívajúc skúsenosti príslušníkov vojenskej polície, ale aj oddelenia výcviku Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR sa takýto výcvik dá zrealizovať v relatívne krátkom čase za minimum prostriedkov.

Nákres č. 1

Nákres č. 2

Nákres č. 3

Pamätajte, terčom útoku bude vysoký funkcionár, nie jeho ochranka či členovia sprievodu. Ich zranenie či smrť v prípade neúspešného útoku bude mať za následok len zvýšenie ostrážitosti a zosilnenie bezpečnostných opatrení okolo vysokého funkcionára.

Bývanie

Dovolím si tvrdiť, že ani jeden zo služobných bytov a domov v našom rezorte nebol navrhnutý a postavený s tým, že by jeho architekt mal na mysli bezpečnosť jeho obyvateľov. Iste, sú funkčné, niektoré dokonca z estetického hľadiska veľmi dobre vyriešené, ale úroveň poskytovanej bezpečnosti je desaťročia na tej istej úrovni.

Prístup k domu je oblasť, kde sa začína bezpečnosť jeho obyvateľa. Platí to ale napríklad aj o kasárňach, kde princíp je v zásade rovnaký. Vonkajší plot musí byť skutočná prekážka, prekonanie ktorej musí vyžadovať značné úsilie alebo dokonca aj určité technické prostriedky. Priestor pred a za plotom by mal byť čo najprehľadnejší, bez skládok akéhokoľvek materiálu, kôlní, ale aj kríkov, stromov, proste všetkého, čo potencionálne mu votrelcovi môže poskytnúť skryt a ochranu. Dvojitý plot, kde sa v medzipriestore pohybuje strážnik alebo pes, osvetlenie najdôležitejších častí alebo celého oplotenia, nahradenie stromov a kríkov trávnatými alebo betónovými plochami, by určite výrazne vylepšili bezpečnosť budovy alebo akéhokoľvek objektu.

Na trhu je množstvo high-tech bezpečnostných zariadení, od priemyselných kamier cez fotobunkou alebo infračerveným lúčom spínané poplašné zariadenia alebo geoseizmické snímače, ale tie sú len také dobré ako človek, ktorý ich obsluhuje a hlavne – nepretržite pozoruje a vyhodnocuje. Na druhej strane, čím viac zložitých elektronických prostriedkov je zapojených do ochrany, tým je väčšia pravdepodobnosť tzv. falošných poplachov, ako aj porúch systému.

S budovou alebo bytom je to ešte zložitejšie. S umiestnením domu alebo bytu nemôžeme urobiť nič a jeho okolie spravidla nezmeníme. Čo ale môžeme urobiť celkom určite, to je vyhodnotenie hrozieb, nebezpečných smerov a možných najcitlivejších prístupov do obydľia. Skúšali ste sa niekedy zamyslieť nad tým, kto a odkiaľ vás môže vidieť (alebo trafiť výstrelom z odstrelovacej pušky), keď sedíte večer vo svojom obľúbenom kresle pred televízorom? Viete o mieste vo vzdialenosti do 500 metrov, na ktoré je relatívne bezproblémový prístup pre

kohokoľvek a z ktorého je možné priamo vidieť do vášho bytu? Ak to viete, urobili ste prvý krok k zvýšeniu vlastnej bezpečnosti. Postavte prekážku medzi potencionálneho pozorovateľa a vás. Zamedzte mu pozorovanie. I tie najlacnejšie medziokenné žalúzie alebo i dnes už nemoderné závesy na oknách sú dobrým riešením.

Dom alebo byt je len natoľko bezpečný, ako sú zabezpečené jeho vstupy, t. j. okná a dvere. Ale aj robustné dvere bez okienok sú len také dobré ako ich zárubne a pánky. Investovať niekoľkotisíc korún do bezpečnostných dverí sa oplatí, aj keby to mala byť len ochrana pred zlodejom, nie útočníkom. Dobré a pevné zámky tiež odradia len amatérskoho vlamáča, nie profesionála. Ale ako som uviedol na začiatku – hráme o čas a každá prekážka a nepríjemnosť pre potencionálneho narušiteľa môže v konečnom dôsledku viesť k tomu, že sa svojho úmyslu vzdá a bude hľadať ľahší cieľ. Priezor vo dverách, zvlášť panoramatický, je super, problém je len ten, že teroristovi takmer zaručuje istý zásah hlavy. Minikamera pripojená i na ten najjednoduchší čiernobiely monitor je určite lepším a hlavne bezpečnejším riešením. Väčší (ale hlavne drahší) uzatvorený televízny okruh umožní kontrolovať vstupy, chodby a najbližšie okolie budovy. Slabinou systému ale je, že k nemu potrebujeme človeka (ľudí), ktorý bude nepretržite sledovať niekoľko televíznych obrazoviek.

Okná sú slabinou každého obydľia. Nie všade sa dajú zvnútra namontovať uzamykateľné okenice a investovať do nepriestrelných skiel si nemôže dovoliť každý. Na každé okno však možno namontovať dobrý zámok. Zvlášť výhodný je taký, ktorý umožní zamknutie okna, i keď je pootvorené na vetranie. Mreže sú jednoduché, ale účinné na zvýšenie bezpečnosti. Nedajú sa namontovať všade, ale v každom prípade je dobré vybaviť nimi pivničné alebo garážové okienka, a podobne.

Administratívna a elektronická bezpečnosť

O administratívnej a elektronickej bezpečnosti toho vieme dosť od našich "šestkárov", stačí len dodržiavať inštrukcie a nariadenia, ktoré boli vydané v tomto smere. Ako takmer vo všetkých oblastiach aj tu môže byť najväčšou slabinou len naša ľahkomyselnosť. Chcem sa zmeniť len o jednom významnom fenoméne súčasnosti, a to o telefóne, respektíve o telefonovaní. Nebudem rozoberať technické možnosti, v tomto napokon nie som odborník. Chcem len

poukázať na to, že práve telefón je častým zdrojom získavania informácií. I bez toho, žeby ste si to vôbec uvedomili, môžete cez telefón nevedomky podať informácie týkajúce sa vašej budúcej činnosti, plánovaných pohybov, a podobne. Veľmi slušne a účtovo hovoriaci volajúci, predstavujúci sa vymysleným menom vymyslenej (alebo aj skutočnej) organizácie, je schopný od vás získať množstvo cenných informácií. V poslednom čase sa práve telefóny využívajú aj ako prostriedok na adresovanie rôznych vyhrážok, strašenia a obťažovania.

Ponúkam aspoň jeden spôsob, ako zaobchádzať s neznámym volajúcim.

Volaný: „Kto hovorí, prosím?“

Volajúci: „Je to číslo 032 6... ..?“

Volaný: „Je to číslo ktoré ste volali?“

Volajúci: „Áno.“

Volaný: „Na to číslo ste sa dovolali. S kým chcete hovoriť?“

Ak volajúci nevie spätne udať správne číslo alebo neudá meno, s kým chce hovoriť, prerušte hovor. Pri neudaní správneho čísla sa volajúci môže opýtať na správne číslo.

Volaný: „Je mi ľúto, máte nesprávne číslo.“

A preruší hovor.

Záver

Uvedomujem si, že v niekoľkých odstavcoch tohto článku som nemohol postihnúť všetky oblasti, všetky možné formy terorizmu a už toľko nie všetky možné osobitosti a spôsoby ochrany alebo prevencie. Chcel som len dosiahnuť – a dúfam, že sa mi to podarilo – aby sme i v našom rezorte venovali možným hrozbám terorizmu náležitú pozornosť. Aby sme sa nespoliehali na náhodu, ale v praxi začali zavádzať a postupne realizovať preventívne opatrenia, od najjednoduchších až po – podľa potreby – najnáročnejšie, s cieľom chrániť životy a majetok nás všetkých.

podplukovník Ing. Štefan FAIX
náčelník oddelenia výcviku
odboru pre plánovanie
a riadenie operácií
veliteľstva pozemných síl OS SR

Použitá literatúra

Ing. Milan KULICH a kolektív: Terorizmus – destabilizujúci fenomén súčasnosti a boj proti nemu, Ministerstvo obrany SR, Inštitút obrany a bezpečnosti, Bratislava, máj 2002

Terry WHITE: Fighting Skills of the SAS and Special Forces, Magpie Books, Robinson Publishing Ltd, London, 1997

The New Terrorism, The Economist, August 1998

Sestrička z Martina

Martinčanka Zuzana Kubišová začala po ukončení strednej zdravotnej školy vo svojom rodnom meste pracovať v zdravotníctve. Robila na internom oddelení, najmä so starými ľuďmi. Nízke finančné ohodnotenie, takmer každoročné znižovanie počtu pracovníkov a s tým súvisiaca neistota, ju nakoniec priviedli v júni minulého roku do radov ozbrojených síl.

„Manžel, profesionálny vojak, najskôr nechcel o tomto mojom rozhodnutí ani počuť. Napokon sa ale nechal presvedčiť,“ spomína 26-ročná Zuzana na rodinné rozhodovanie. Dnes, takmer po roku a pol neľutuje. Podľa svojich slov získala lepšie finančné ohodnotenie za prácu i zaujímavé prostredie. Najskôr pracovala v martinskej výcvikovej základni mechanizovaného a tankového vojska, prieskumu a domobrany. Po jej reorganizácii dnes pôsobí v odbornej výcvikovej škole pozemného vojska vo funkcii zdravotného inštruktora.

Nechýbala ani pri nedávnom vstupnom preskúšaní frekventantov poddôstojníckej akadémie, ktorá je dočasne umiestnená v posádke Martin. Hlavne ženským účastníckam preskúšania pomohla radou. A nielen preto, že je zdravotníčka. Veď v apríli tohto roku desiatnička Zuzana Kubišová sama úspešne ukončila v poddôstojníckej akadémii kurz E-5 určený pre budúcich čatárov.

„Do ozbrojených síl som vstupovala s predsavzatím niečo v nich dosiahnuť. Zistila som, že bez dostatočnej ďalšej odbornej prípravy to bude len veľmi ťažko možné. Začiatky v kurze boli síce dosť náročné, ale vydržala som. Na rozdiel od zdravotníctva, v ktorom som pracovala, je v ozbrojených silách oveľa viac možností odborného rastu profesionálnych vojakov. Niektorí z nich, ktorí nepoznajú situáciu v civilnom živote a finančnú náročnosť takýchto kurzov, ani nevedia dobre doceniť tieto možnosti, ktoré sa im núkajú,“ hovorí v súčasnosti už čatárka Zuzana Kubišová. Mimočodom, jej hodnotný rast je v istom protiklade s manželovým, ktorý prvého októbra dobrovoľne prevzal hodnosť podpráporčíka, miesto nadporučíka.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Zo strojára ostreľovač

Vyštudoval strojárské učilište, absolvoval základnú vojenskú službu a ostal nezamestnaný. Rady profesionálnych vojakov ozbrojených síl rozšíril predovšetkým z ekonomických dôvodov. Dnes toto rozhodnutie neľutuje – byť „profikom“ sa mu zapáčilo.

Rozhodnutie, ku ktorému druhu vojsk by chcel nastúpiť, mu uľahčila povest martinského práporu okamžitej reakcie. „Dopočul som sa o plne profesionálnom útvere v Martine, ktorý mal už vtedy istý kredit, známku kvality,“ rozpráva čatár Miroslav Čief. „Bolo rozhodnuté: Ak slúžiť v armáde, tak v tomto útvere.“ Po prijímacích procedúrach bol zaradený do funkcie ostreľovača, v ktorej pôsobil tri roky. Príležitosť dostať sa do zahraničnej misie nedala na seba dlho čakať a jeden rok strávil na Golan-ských výšinách v misii UNDOF. Po návrate úspešne absolvoval „čatársky kurz“ E 5 a v súčasnosti zastáva funkciu zástupcu veliteľa družstva. „Aj keby som privítal isté zlepšenie v kvalitatívnej oblasti materiálneho zabezpečenia, napríklad niektoré výstrojné súčiastky si kupujeme za vlastné, práca, ktorú robím, sa mi páči a i napriek iným ponukám chcem v budúcnosti ostať slúžiť v prápore okamžitej reakcie. Chcel by som tiež dostať možnosť zúčastniť sa ešte na niektorej zahraničnej misii,“ dodáva rodák z Veľkého Krtíša, ktorý si i z tohto dôvodu plánuje absolvovaním jazykového kurzu vylepšiť svoje vedomosti z anglického jazyka.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

Trauma

Október je spravidla posledný mesiac na absolvovanie ročného preskúšania z pohybovej výkonnosti za daný výcvikový rok. Pre niektorých to bola maličkosť, čo si ani nezaslúži pozornosť – na preskúšanie už dávno zabudli, keďže využili ešte prvé jarné termíny. Pre niektorých to však bola trauma. O tom, že vôbec nejde o štatisticky bezvýznamnú skupinu, vie svoje každý telovýchovný náčelník útvaru alebo dôstojník poverený výkonom jeho funkčných povinností.

Výhovorky

Najmä výkonnostne slabší jednotlivci si preskúšanie odkladajú na poslednú chvíľu. Pritom si nahovávajú, že počas leta, cez dovolenku, budú veľa plávať, hrať športové hry, bicyklovať sa a na jeseň už budú v „kondičke“. Skôr či neskôr sa títo kolegovia na preskúšanie dostavia, no výsledok im môže okrem žalosného bodového skóre priňať aj stavy organizmu bližšie sa kolapsu. Nevyhnú sa pritom ani výsmešným či lútošným pohľadom ostatných kolegov. Vzápätí nastúpia vyhlásenia typu „tohto roku som nemal čas, ale teraz už začnem trénovať“. Alebo: „Od Nového roku prestanem aj fajčiť, schudnem a potom všetci uvidíte!“. Neuvidíme nič, aspoň nie vo väčšine prípadov. Ak nás lekár nepostraší katastrofickou prognózou alebo nadriadený tvrdou sankciou, na sľuby sa veľmi rýchlo zabúda. Potom zachraňujeme svoju dôstojnosť výhovorkami, ako sa nemôžeme zúčastňovať na služobnej telovýchove, pretože

z preskúšania

nám to nedovolí špecifickosť funkcie alebo, že nadriadený zatína zuby už len pri pohľade na tenisky v našich rukách pri ceste do telocvične. Velitelia jednotiek a náčelníci oddelení, nespoznávate sa náhodou v tejto poslednej výhrade? Pretože v tom prípade je to už otázka, či máme morálne právo skúšať pohybovú výkonnosť profesionálov, ak im pravidelne nielenže neumožňujeme plniť si povinnosť v zmysle Tel 1-1 čl. 32 odst. 1, teda zúčastňovať sa najmenej na dvoch 120-minútových cvičeniach týždenne, ale ešte im v tom aj aktívne bránime. Samozrejme, v mene splnenia iných, pre nás dôležitejších úloh.

Na druhej strane treba povedať, že každý profesionálny vojak je osobne zodpovedný za svoju pohybovú výkonnosť a telesnú zdatnosť a nič mu nebráni, aby namiesto zaujatia „polohy ležiaceho strelca“ pred televíznou obrazovkou využil svoj voľný čas aktívne a hlavne prospešne pre svoje zdravie.

Ako na to

Pri výbere činností treba zohľadniť, čo chceme vlastne dosiahnuť. Emocionálne uspokojenie zo športovej hry, získanie žiadanej výkonnosti, zbavenie sa stresu a uvoľnenie psychického napätia alebo aj maximalizáciu zdravotných účinkov. Najlepšie je spojiť všetky tieto produkty športovej činnosti do jedného celku. Vhodné sú aeróbne aktivity – beh, športové hry, plávanie, bicyklovanie, beh na lyžiach, skákanie cez švihadlo, pre ženy aerobik alebo v poslednom čase populárne tae-boo. Súbor aktivít je rozsiahly, stačí vybrať si takú, čo pasuje práve nám. Potom už len nesmieme zabudnúť na pra-

videlnosť tréningu. Jednorazové horúčkovitý „záchvaty“ športovania cez víkendy nemajú totiž z fyziologického hľadiska okrem psychorelaxačného účinku prakticky nijaký význam. Pozitívne zmeny, ktoré aeróbne aktivity v organizme vyvolávajú, do týždňa vyhasínajú. Preto o týždeň organizmus znova začína od nuly. Účinky na srdcovo-cievny systém a pohybový aparát v podobe adaptácie organizmu na zaťaženie sa prejavajú len po pravidelných tréningoch primeranej intenzity a objemu. V praxi to znamená 3, a ešte lepšie 4 tréningy po minimálne 30 – 40 minút týždenne. V prípade nepravidelného zaťaženia vysokou intenzitou v snahe dohnať zameškané, môže telo reagovať preťažením alebo môže dôjsť k zraneniu.

Medzi nevyhovujúcimi je veľmi veľa mladých profesionálov, mužov do 30 a žien do 25 rokov. Vysoké percento z nich má podľa hodnotenia BMI (body mass index) nadváhu vzhľadom na svoju výšku, sú medzi nimi fajčiari, atď.

Medzi nevyhovujúcimi je veľmi veľa mladých profesionálov, mužov do 30 a žien do 25 rokov. Vysoké percento z nich má podľa hodnotenia BMI (body mass index) nadváhu vzhľadom na svoju výšku, sú medzi nimi fajčiari, atď.

Najlepšia motivácia

Čo s tým? Odpoveď je jednoduchá. Získať správne informácie o výžive, tréningových programoch a výbere aktivít nie je dnes predsa problém. Dobrá je aj odborná pripravenosť telovýchovných náčelníkov – vo všeobecnosti radi pomôžu záujmom radou, literatúrou či predvedením cvikov a zostavením programov. Ale ani ten najlepší odborník neurobí z nikoho šampióna cez telefón.

Dôležitú úlohu zohráva aj postoj velenia jednotlivých útvarov. Osobný príklad velenia je tou najlepšou reklamou. Motivčným činiteľom k zvýšenej pozornosti o telesnú aktivitu môže byť aj informácia z Obrany č.16, ktorá hovorí, že 54 % bývalých profesionálnych vojakov umiera pred dovŕšením 60. roku života na srdcovo-cievnu chorobu. A tu je už motivácia jednoznačná. Nik sa nemusí pýtať, čo má z toho, keď spraví na jednotku.

por. Bc. Miroslav ŠTUBŇA

Autor je telovýchovný náčelník leteckej základne v Prešove, absolvoval Fakultu humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici študijný odbor telesná výchova a šport (Bc.), je študentom 4. ročníka Pedagogickej fakulty UMB študijný odbor telesná výchova.

(Ne)existujúci recept

„Telesná zdatnosť profesionálnych vojakov každoročne klesá. Je prekvapujúce, že najmä tí vekovo starší vylepšujú pri pravidelnom preskúšaní z pohybovej výkonnosti mnohým útvarom hodnotiaci priemer. Nájst medzi mladými vojakmi takých, ktorí absolvujú previerku na výbornú, je skôr zvláštnosť ako pravidlo. Nad týmto stavom by sa mali naozaj zamyslieť nielen profesionáli, ale predovšetkým ich velitelia, ktorí vidia pred sebou len odborné úlohy,“ konštatuje pplk. PaedDr. Július Antošík z oddelenia vzdelávania a prípravy Štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR, hlavný koordinátor telesnej prípravy v našich ozbrojených silách.

Dodáva aj zopár štatistických údajov: V minulom roku bolo v rámci generálneho štábu a jemu podriadených útvarov a zariadení preskúšaných 10 571 profesionálov, z ktorých 1 516 získalo výborné, 5 689 dobré, 3 193 vyhovujúce a 173 nevyhovujúce hodnotenia. Prekvapuje tiež neospravedlnená a svojvoľná neúčast 265 vojakov. „Tieto čísla budú v tomto roku ešte o niečo horšie. Pretože služobne starší vojaci, ktorí sa spravidla zaraďovali medzi výborne a dobre hodnotených, odchádzajú do zálohy,“ prognózuje pplk. J. Antošík a dodáva: „Oveľa viac ma mrzí, že pred posledným termínom previerok bolo preskúšaných len 60 percent vojakov. Od mája, keď sme začali hodnotiť vojakov, mali k dispozícii osem termínov. Predpokladám, že náčelník GŠ OS SR všetkým, ktorí si túto služobnú povinnosť zanedbali, povie v novembri ešte posledný pokus.“

Aj napriek neustálej kritike i apelom na odborných zhromaždeniach, je telesná príprava profesionálov stále na periférii záujmu veliteľov. „Telocvikár“ z generálneho štábu jeden recept predsa len má: „Nie je to nič nové. Už niekoľko rokov im odporúčame, aby každý deň zaradili do výcvikových osnov ako prvú pracovnú hodinu povinný telocvik tak, ako to praktizujú špeciálne útvary z Bardejova, Martina a Žiliny.

Apropo: Mladá generácia akoby ani nepoznala starú múdrosť „v zdravom tele, zdravý duch“. Inak by sa nestalo, že z tohtoročných štyroch stoviek adeptov o vysokoškolské vojenské štúdium, až pre necelých 60 percent práve previerka telesnej zdatnosti urobila bodku za ich ambíciami obliecť si odev zo zelenej súkna.

Jozef MICHNICA

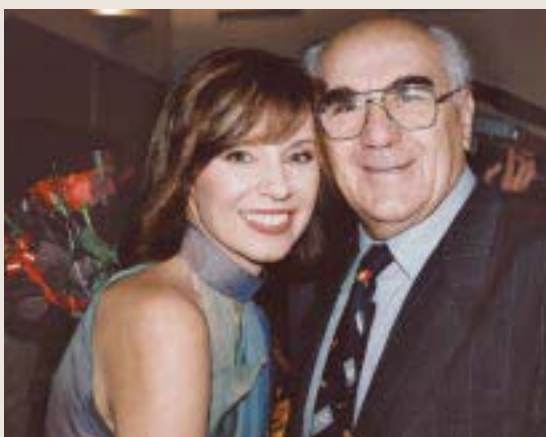
Plukovníkova dcéra

Alena Heribanová je mediálne známou osobnosťou. Ako televíziu moderátorku ju pozná celé Slovensko. Nie všetci však vedia, že je dcérou plukovníka.

Otec Aleny Heribanovej plukovník Ing. Vladimír Repčík, má dnes sedemdesiatosem rokov. Už ako mladý muž sa zapojil sa do Slovenského národného povstania. Zúčastnil sa napríklad na bojoch pri Bielom Potoku. Aj preto zostal pri vojakoch. Vyštudoval Vojenskú a technickú akadémiu v Brne, neskôr študoval v Prahe. Pôsobil ako letecký konštruktér a technik. Dlhé roky pracoval v Leteckých opravovniach Trenčín. Preto jeho rodina, vrátane syna Vladimíra – dnes generálneho riaditeľa TV Markíza, žila v tomto meste na Považí.

„Vyrastala som v rodine dôstojníka letectva a učiteľky, takže vojenské prostredie sa neodmysliteľne spája s mojim detstvom a mladosťou. Na otcovom stolíku permanentne časopis *Letectvo* a kozmonautika, na stenách modely lietadiel a knižnica plná kníh s touto tematikou. Aj jeden aj druhý rodič od nás vyžadovali disciplínu, precíznosť, dochvilnosť, ale na druhej strane boli láskaví, milí, veľkorysí, čestní, takže aj z oboch strán sme dostali obrovský vklad do života.“ spomína pani Alenka. S hrdosťou dodáva: „Môj otec predsa len nebol taký typický človek v uniforme. Bol to inžinier letectva. Pracoval napríklad v komisiách, ktoré vyšetřovali letecké nešťastia. Tiež sa podieľal na výstavbe letísk. K nám domov prichádzali často na debatu odborníci z viacerých štátov. Okrem spojencov v rámci vtedajšej Varšavskej zmluvy otec často cestoval do mnohých exotických krajín. Napríklad do Egypta, Jemenu alebo Iraku. Vždy nám o tom veľa rozprával a každý raz nám priniesol veľa darčiekov. Vráťane knížiek, napríklad o faraónoch, v angličtine. To všetko bola silná inšpirácia, aby som sa začala venovať cudzím jazykom. Od malička som sa učila nemčinu a na Univerzite Komenského som vyštudovala angličtinu ako hlavný odbor. Dnes mám veľa pracovných príležitostí aj s využitím týchto jazykov – takže sa mi to vracia v tom najlepšom.“

Ako malé dievča chodievala s bratom a otcom na letecké dni či na dni armády.

Vojenské prostredie sa jej páčilo. Jej otec napísal niekoľko technických školských skript o letectve, no miloval aj beletriu a literatúru faktu. Doma mali veľkú knižnicu a v nej pani Alenka od malička objavovala ani nie tak dievčenské romány, ale častejšie súvislosti z histórie alebo vojenského zákuľisia. Spomína: „Pamätám si trebárs na tituly ako *Bol som Paulusovým pobočníkom* a veľa ďalších kníh z edície *Naše vojsko*. Som celkom dobre zorientovaná v histórii vojenského letectva. Všeobecne som získala slušné vedomosti o dejinách a pomohlo mi to aj počas tohtoročných prázdnin. Na študijnom pobyte v Nemecku na Goetheho inštitúte som pripravila seminárnu prácu o operácii Valkíra. Bola jednou z tém výučby, nakoľko si pripomínali výročie tejto otvorenej vzbury dôstojníkov Wehrmachtu. A priznávam sa, že aj dnes si rada v časopisoch prečítam o druhej svetovej

vojne informácie, ktoré boli v čase existencie železnej opony interpretované tendenčne, alebo sa o nich vôbec nehovorilo,“ dodáva moderátorka Alena Heribanová. Nuž – čakali by ste to?

Pani Heribanová sa nám zdôverila aj s negatívami, ktoré prinášal život v rodine vojaka. Hovorí, ako si spolu s mamou občas posmútili nad cukríkmi či čokoládou, ktoré otec poslal z ďalekých ciest, pričom nemali ani potuchy o tom, kedy sa vráti. Ďalšia nepríjemná skúsenosť sa spája s rokom 1968. Keď vojská krajín Varšavskej zmluvy obsadili Československo a okupanti dorazili aj na otcove pracovisko, odmietol sa podriaďovať povelom sovietskych vojakov. S tým, že plní len rozkazy svojho nadriadeného. Na krátky čas ho zaistili a celá rodina sa ocitla v strašnej neistote a strachu. „Zachoval sa charakterne a bola som na neho naozaj veľmi pyšná,“ hovorí dcéra plukovníka Repčíka. Jej otec ako technik, ktorý sa vyznal v lietadlách a v zabezpečení letovej prevádzky ako zrejme málokto, napokon v armáde ostal. No mama vtedy musela opustiť svoju pôvodnú pozíciu učiteľky občianskej výchovy a dejepisu a zostala iba ako vychovávateľka detí v školskej družine zo školy.

Dnes, keď už pán Repčík v armáde nepôsobí, by sa mohlo zdať, že populárna moderátorka nemá s vojakmi nič spoločné. Nie je to tak. Moderovala napríklad prezentáciu knihy o histórii Nemocnice ministerstva obrany v Bratislave, na ktorú ju pozval riaditeľ nemocnice plk. MUDr. Juraj Mistrík. Ona sama na toto zdravotné zariadenie nedá dopustiť. Okrem toho, že vraví, ako jej vojenský lekár doslova zachránil život, veľmi si pochvaľuje starostlivosť a prístup celého personálu. Nuž a to, čo sa deje v rámci bezpečnosti nielen doma, ale aj vo svete, býva tiež jedným z bodov jej rozhovorov s otcom. Na záver ešte raz poznamenáva: „Vyrastať v rodine plukovníka a učiteľky naozaj znamenalo disciplínu, precíznosť a dodržiavanie slova bez banálnych výhovoriek. Pre deti a mladých ľudí to môže znieť priam hrozivo, no ak za tým všetkým stojí rodičovská láska, je to úžasný vklad do života a ja som im za to vďačná.“

Alexandra Demetrianová
(autorka je tiež dcérou plukovníka, študuje na gymnáziu – pozn. red.)

Foto archív A. H.

Abeceda elegantnej krásky

Dvadsaťosemročnú reprezentantku Armádneho športového klubu (AŠK) Dukla Trenčín Janu Purdjakovú, doteraz ako jedínú zo športových kulturistiek tejto planéty, zdobia štyri tituly svetovej šampiónky, z toho jeden aj v juniorskej kategórii. Popradská rodáčka je napokon aj jedinou športovkyňou, ktorá má zbierku medailí skompletizovanú. Dve strieborné medaily získala v súťaži jednotlivkyň v kategórii do 57 kg na MS v Kyjeve a ďalšiu pridala v súťaži miešaných párov spolu so Štefanom Havlíkom (tiež AŠK Trenčín). Bronz získala ako juniorka.

AŠK. Zamestnávateľ, bez ktorého by som tieto úspechy nedosiahla. Na športovú prípravu mi vytvára ideálne podmienky. Hoci mám kontrakt na dobrú neurčitú, všetko závisí od výkonnosti. Po splnení cieľov sa mi kontrakt predlžuje o dva roky.

Bratislava. Mesto, na ktoré nezabudnem. Získala som tu prvý titul juniorskej majsterky sveta.

Cestovanie. Rada spoznávam nové miesta našej planéty a mojou najväčšou túžbou je navštíviť každú jej krajinu.

Disciplína a diéta. Jedno bez druhého nemôže existovať. Diéta je záležitosťou vnútornej disciplíny. Držím sa hesla, že najesť sa musím toľko, aby bol vlk sýty a ovca celá.

Exhibície. Hoci je možné „vytrieskať“ na nich celkom slušné peniaze, zásadne ich odmietam.

Filozofia. Každý tréning je svojím spôsobom filozofiou i meditáciou.

Guľka. Ako desaťročná som bola najtučnejšia v triede. Vstúpila som si do svedomia a začala som cvičiť s činkami. Keď som videla prvú kulturistickú súťaž, povedala som si, že to vyskúšam.

Hodnotenie. Kulturistika je šport, v ktorom u arbitrov prevláda subjektívny faktor hodnotenia. U niektorých zaváži množstvo faktorov. Nie vždy vyhráva tá najlepšia.

Istota. Priznávam, že som veľmi citlivý tvor, ktorý potrebuje mať pocit istoty. Sú chvíle, keď by som chcela s kulturistikou navždy skončiť. Občas si kladiem otázku, či to nerobím zbytočne? Napokon to nie je ani finančne zaujímavé.

Jedlo. Najhoršie je to tesne pred súťažou, keď musím absolútne obmedzovať tuky a mojou dennou potravou je iba varené mäso vo vode, ryby, ryža a zelenina. Týždeň pred súťažou nijaký príjem sacharidov, len ryža a sušené ovocie. Telo v tejto etape napučne, v našom žargóne hovorme, že sa nacukruje.

Kulturistika. Je to vlastne experimentovanie. Niekomu prospieva väčší počet opakovaní, inému menej. Každý musí spoznať, čo je pre neho najlepšie. Kulturistiku dnes už beriem ako drogu. Nevie si predstaviť, že by som s ňou skončila. Keď si však predstavím, že ma tá drina čaká každý deň, občas ma prepadne túžba radšej z toho poľa zdupkať.

Ľuboš. Priateľ, ktorý mi veľmi pomohol v samotných začiatkoch a aj teraz je mojím najlepším psychológom. Prepojenie partner – tréner mi fantasticky pomáha. Keby som ho nemala, už dávno zavesím kulturistiku na klince.

Majsterka. Je to neobyčajný pocit, a nepopieram, aj sláva. Žiaľ, to všetko trvá iba týždeň. Potom nastáva opäť pád z oblakov a návrat do každodenného tvrdého tréningu.

Neúspech. Každý neúspech urobí v živote športovca menšiu či väčšiu jazvu.

Odmena. Vlni som dostala od štátu 60-tisíc korún, takže aj teraz by to malo byť toľko. A možno ešte nejaké peniaze prihodí asociácia.

Profesionálna scéna. Tá ma vôbec neláka. Nič na tom nezmení ani x-tý titul majsterky sveta. Načo ísť tam, kde je to finančne nesmierne náročné a navyše sa všetky súťaže konajú v Amerike?

Radosť i smútok. Zažila som jedno aj druhé. Najdôležitejšie je však neoklamať seba samu, urobiť pre radosť čo najviac, a preto trénovať s plnou vážnosťou a zodpovednosťou.

Sponzori. Veľká škoda, že kulturistika nie je taká populárna ako hokej či futbal. Žiaľ, v našom športe chýbajú sponzorské hviezdy.

Tréning. Trénujem dvojfázovo šesťkrát do týždňa, denne tri hodiny, ale nájdem si čas aj na rozhovor a koníčky.

Varenie. Patrí medzi moje najväčšie záľuby, aj keď nie vždy si môžem pochutnať na mojich špecialitách. Obvykle rada varím také jedlá, pri ktorých nepotrebujem tuk a sú predovšetkým diétne.

Záľuby. Rada spoznávam nové mestá a obľubujem obrazy. Uprednostňujem maľbu.

Text a foto Jozef MICHNICA

Dátum a miesto narodenia: 11. jún 1976, Poprad
Šport a klub: športová kulturistika, AŠK Dukla Trenčín
Stav: slobodná

Miery: výška 163 cm, súťažná hmotnosť 52 kg, mimosúťažná 59 kg

Znamenie: Blíženci

Životné krédo: správať sa k ľuďom tak, ako si predstavujem ich správanie ku mne

Najväčšie úspechy: trojnásobná majsterka sveta (Varšava 2000, Brno 2003 a Santa Susanna 2004), juniorská majsterka sveta (Bratislava 1995), strieborná medaila z MS (Kyjev 2002), bronzová medaila z MS junioriek Katovice 1996

Životná túžba: zdravie

Športový vzor: Lendy Murray, Andrulla Blanchette

Obľúbené jedlo: všetko, čo nemôžem počas diéty

Obľúbená kniha: náučná literatúra, Kronika XX. Storočia

Obľúbený film: dobrodružné a historické filmy, príbehy nakrútené podľa skutočnej udalosti, diela s autobiografickými prvkami

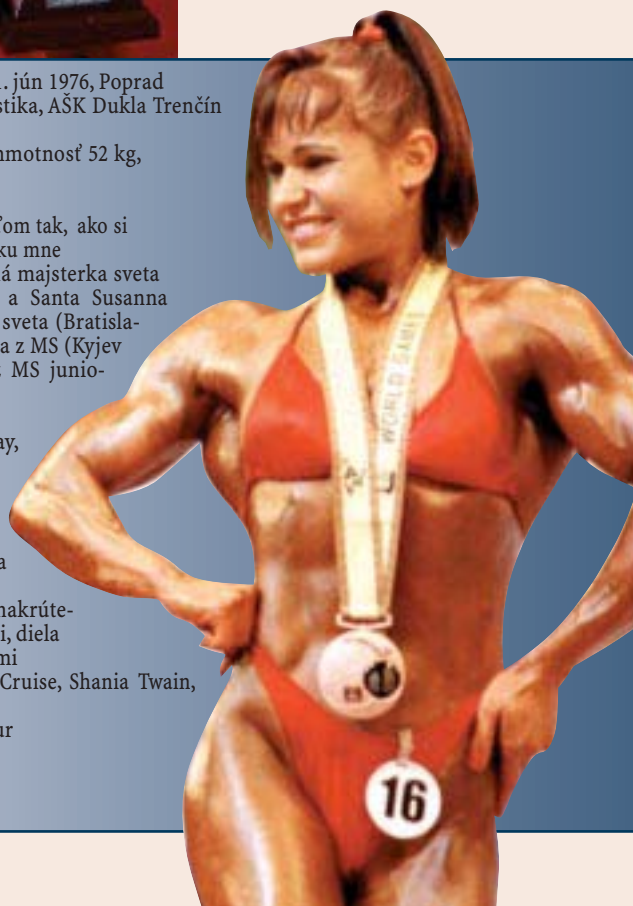
Obľúbený herec, spevák: Tom Cruise, Shania Twain, a Elán

Vysnívaná dovolenka: Singapur

Ideálne auto: Ford Fiesta

Ideálny muž: priateľ Ľuboš

Najväčšia záľuba: varenie

Slová života

V tomto jesennom období zdobenom množstvom rozžiarených sviečok sa mi mimovoľne natískajú slová z knihy Tobiaš „Keď som videl mŕtveho z môjho národa, pochoval som ho.“ (porov. Tob. 1, 18) Nie náhodou v prvé novembrové dni smerujú naše kroky na cintoríny – miesta stretnutia prítomnosti a minulosti.

Na konci života...

Možno sa niekomu môže zdať antagonisticke písať o smrti a zomieraní v rubrike Slová života, ale tak ako neoddeliteľne patrí k životu zrodenie, rovnako nedeliteľnou súčasťou života je aj zomieranie. Život človeka je tak ohraničený skutočnosťou narodenia a smrti, pričom podľa slov sv. Pavla: Smrťou sa končí život človeka ako čas otvorený na prijatie alebo odmietnutie Božej milosti, ktorá sa stala zjavnou v Kristovi (porov. 2 Tim. 1, 9-10). Vzťah k životu sa prejaví v našom postoji k zomieraniu človeka. Je prirodzené mať rešpekt pred smrťou, ale je nezdravé vyhladávať „dobrú smrť“ – eutanáziu, či uniknúť pred smrťou umelým predlžovaním života vďaka modernej medicíne – distanázii.

Smrťou sa oddelí duša človeka od tela, preto mŕtvemu ľudskému telu patrí primeraná úcta. S telami mŕtvych treba zaobchádzať s úctou a láskou vo viere a nádeji na vzkriesenie, a tak sa pochovávanie mŕtvych stáva skutkom telesného milosrdenstva. Vzorom takéhoto konania a postoja je práve Tobiaš, muž žijúci v asýrskom zajatí. Ten tajne pochovával mŕtve telá svojich zavraždených súkmeňovcov, ktoré boli potupne znevažované a vystavené na výsmech. Zdanlivo bezvýznamný čin – ba v očiach niektorých podradná služba – sa v Tobiašovom prípade stala hrdinským skutkom a prejavom úcty a viery. Tobiaš to v ponaučení pre svojho syna vyjadril týmito slovami: „Ten, kto koná skutky milosrdenstva, prináša Najvyššiemu dar, ktorý sa mu ľúbi.“ (Tob. 4, 11) Je namieste zamyslieť sa nad naším vzťahom k tým, ktorí už zomreli, ako aj nad konkrétnymi prejavmi nášho vzťahu k zomrelým, ale aj k vlastnej smrti. Je nebezpečné zabudnúť na svoje korene a minulosť, ktorá nás predchádzala. Staré latinské príslovie hovorí: Historia magistra vitae! Životné osudy ľudí a udalosti minulosti sú svedectvom a ponaučením aj v dnešných dňoch. Bolo by nerozumné, ba nebezpečné, zabudnúť na holokaust, gulagy, ale aj na ostatné tragédie ľudstva.

Drahí priatelia, všimajme si pomníky minulosti, medzi nimi aj náhrobné kamene, a snažme sa za nimi vidieť konkrétnych ľudí s ich životnými osudmi. Zamyslime sa nad svojou smrťou a nad hodnotou svojho života. Aj my sme súčasťou histórie, poučili sme sa z chýb svojich predkov a prijali sme skutočnosť ohraničenia svojho života? Veď na konci života, podľa slov sv. Jana z Kríža, ťa budú súdiť podľa lásky!

por. Mgr. František DURAJ
vojenský duchovný 5. pluku
špeciálneho určenia v Žiline

Turecký vrch sa triasol

DIRECTED EXERCISE 2004 – pod týmto názvom sa v dňoch 4. až 8. októbra 2004 uskutočnilo vo Vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch medzinárodné cvičenie inšpektorov Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok.

Prvé cvičenie podobného charakteru sa u nás konalo už v roku 2001. Jeho výborné technické a personálne zabezpečenie, vytvorené podmienky a výsledky vykonaných experimentov patrili medzi dôvody, prečo dočasný sekretariát Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok požiadal Slovenskú republiku o spoluprácu i tento rok.

Cvičenie bolo zamerané predovšetkým na preskúšanie seizmologických staníc potrebných na vytvorenie globálnej medzinárodnej monitorovacej siete, ktorá bude slúžiť na kontrolu nelegálnych aj legálnych jadrových pokusov. Táto sieť bude zložená z tzv. verifikačných režimov (VR). Jeden VR bude schopný pokryť 1000 km² územia, a to vďaka rozmiestneniu 30 až 40 súprav týchto seizmologických staníc. „Stanice budú rozmiestnené podľa istých schém (do línie, hviezdice a pod.) a budú schopné detekovať výbuchy pochádzajúce od klasickej trhavy TNT až po výbuchy spôsobené nukleárnou náložou. Budú tiež schopné lokalizovať miesto výbuchu, približnú silu a čas explózie,“ vysvetľuje starší dôstojník Slovenského verifikačného centra kpt. Martin Sabo, ktorý má hlavnú zásluhu na hladkom a bezchybnom priebehu cvičenia. Po logistickej stránke cvičenie úspešne zabezpečili ženisti z VÚ 1049 Sereď, ktorých úlohou boli aj pyrotechnické práce. „Cieľom experimentu je overiť nielen bezchybnú funkčnosť zariadení, ale aj preveriť ich detekčné schopnosti,“ osvetlil vedúci oddelenia seizmológie Geofyzikálneho ústavu Slovenskej akadémie vied v Bratislave RNDr. Peter Labák, PhD. „Pre Slovenskú akadémiu vied je táto akcia významná i tým, že umožňuje kontakt našich odborníkov so zahraničnými kolegami a ich vzájomnú výmenu skúseností.“ dodal doktor Labák. V súčasnosti sa Slovenská republika aktívne zapája do činnosti pracovných skupín dočasného sekretariátu Zmluvy a tieto cvičenia sú jej príspevkom na dosiahnutie bezpečnejšej a integrovanejšej Európy.

Text a foto Vladislav VAVRINEC

Veteráni ako záhradkári

Sekcia záhradkárov Klubu vojenských veteránov v Trenčíne organizovala pod vedením plk. v. v. Cyrila Boldiša od 8. do 12. októbra v Kultúrnom a metodickom centre v Trenčíne už 9. ročník výstavy ovocia a zeleniny Plody prírody. Zúčastnilo sa na nej 75 vystavovateľov s 335 exponátmi. Komisia vyhodnotila desať najlepších. Prvé miesto, cenu Jablko roka získal jablkom Rubín genplk. v. v. Jozef Tuchyňa, ktorý vystavoval aj ďalšie druhy ovocia a zeleniny. Výstavu navštívilo 250 žiakov z ôsmich škôl, ktorým členovia sekcie vysvetľovali spôsoby pestovania ovocia a zeleniny. Počas výstavy prebiehali aj konzultácie na pomoc záhradkárom.

Ing. Rudolf TVAROŠKA

*Vypadnite! Ja nie som kapitálny dubák,
ja som snajper vojak Čonka.*

Psychiater na sedení skúša pána Nováka. Nakreslí štvorec a pýta sa:

- Čo vám napadne pri pohľade na tento obrazec?

- Nahá baba.

Psychiater nakreslí kruh: - A teraz?

- Nahá baba.

- A teraz, keď nakreslím trojuholník?

- Nahá baba.

- Človeče, - vraví psychiater, - vy ste úplne posadnutý sexom.

- Ja, pán doktor? Veď vy stále kreslíte také prasačinky...

...

Vo vlaku sa spytuje mládenec slečny, ktorá má privreté oči a zjavne o čomsi sníva:

- Slečna, myslíte na to, na čo aj ja?

- Áno, ale nie s vami.

...

Peťko príde do lekárne a pýta sa: - Prezervatívy máte?

- Po prvé, - hovorí nahnevaná magistra - prezervatívy nie sú pre deti a po druhé, povedz otcovi, nech príde sám a vyberie si podľa rozmeru.

- Po prvé, - odvetí Peťko - prezervatívy nie sú pre deti, ale proti deťom. Po druhé, nebudem otcovi nič hovoriť, do kúpeľov ide mama a ešte nevie, aký bude rozmer...

7 x odpovedz

1. Zasadnutie pracovného výboru RTO NATO v dňoch 5. – 8. októbra v Bratislave sa venovalo téme:

- a) Stres a psychologická podpora v moderných vojenských operáciách
- b) Radarové zabezpečenie veliteľstva NATO v strednej Európe
- c) Implementácia dohôd o jadrovom odzbrojení v štátoch NATO

2. Nemecká spolková republika je členom NATO od roku:

- a) 1953 b) 1955 c) 1959

3. Západoeurópska skupina pre vyzbrojovanie (WEAG) má v súčasnosti:

- a) 16 členských štátov b) 19 členských štátov
- c) 24 členských štátov

4. Odborná publikácia Panoráma globálneho bezpečnostného prostredia 2003 – 2004, ktorú vydal Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií MO SR je zdrojom informácií:

- a) o zásadách služby PrV, jeho povinnostiach voči spoločnosti, morálnom profile a pod.
- b) o škodlivosti vplyvu používania laserových zariadení na atmosféru
- c) o vstupe SR do EU a NATO, aspektov euroatlantického bezpeč. prostredia a pod.

5. Opancierovaný prieskumný automobil Fennek je vo výzbroji:

- a) Bundeswehru b) Fínskych ozbrojených síl
- c) Afganskej armády

6. Modernizovaná samohybná kanónová húfnica, prvýkrát predstavená na IDEE 2004 má označenie:

- a) ShKH Dana vz. 2004 b) Zuzana EX Premium
- c) Zuzana XA - 1

7. V Helpe sa posledný augustový víkend konala prehliadka vojenských folklórnych súborov a sólistov. Išlo už o jej:

- a) dvanásť ročník b) pätnásť ročník
- c) sedemnášť ročník

Späť na začiatok: 1a, 2b, 3b, 4c, 5a, 6c, 7a

Fotozaujímavosť

Psy v domobrane

Nóri, v súčasnosti jeden z najbohatších národov v Európe, sú aj veľkí vlastenci. Vidieť to aj na tom, že okrem regulárnej armády má tento štát, čo do počtu obyvateľov podobný Slovensku, približne 73-tisícovú domobranu. S naplňaním jej počtov z radov dobrovoľníkov nemajú pritom žiadne problémy, hoci ich služba je bezplatná a za odvcínené dni sa refunduje len priemerná mzda. Aj oni však znižujú stavy a domobrana bude mať 50-tisíc príslušníkov. Ich podiel na spotrebe obranného rozpočtu štátu je iba štyri percentá. Pre porovnanie – v regióne približne polmiliónového juhonórskeho Stavengeru

pôsobí v domobrane len 25 platených profesionálov a až 7-tisíc dobrovoľníkov. Podľa špecializácie cvičia ročne dva až tri týždne. Treba dodať, že súčasťou špeciálnych síl stavangerskej domobrany je aj 16 cvičených psov. Celý rok žijú so svojimi pánmi doma, ale počas cvičení si títo štvornohí domobranci zvykajú na streľbu, na výbuchy granátov. Cvičia tiež sledovanie a zadržanie nepriateľa či vyhľadávanie ranených.

Pavol VITKO

S Ú D N I Č K A

Slobodník Marek a vojak Števo už strihali posledné centimetre z pomyselného metra vojenskej služby. Pri čítaní rozkazu sa dozvedeli, že obaja nastupujú do celodennej zmeny.

„Cvičenie“ v maskách

V ten deň večer o 21.15 hod. slobodník Marek počas výkonu služby veliaceho poddôstojníka jednotky neoprávnene prikázal vojakom Romanovi, Danielovi, Atilovi a ďalším, tzv. „služobne mladším“, aby si na večernú kontrolu priniesli ochrannú masku OM-10. Potom im neoprávnene nariadil „cvičenie v maskách“ – vyžadoval od nich, aby si v určenom časovom limite nasadzovali ochranné masky. Vojak Števo, ktorý bol v tom čase v službe ako dozorný jednotky, nezabránil šikanovaniu slobodníka Mareka a neoznámil to dozornému útvaru tak, ako bol povinný v zmysle čl. 50 ods.10 písm. h/služobného predpisu zák. 3 a v zmysle smerníc pre výkon služby dozorného jednotky. Naopak, na „cvičiacich“ sa dobre zabával.

Prokurátor obvinil Mareka z trestného činu porušovania práv a chránených záujmov vojakov podľa § 279b ods.1 Tr. zák. a Števa z trestného činu porušovania povinností dozornej služby podľa § 286 ods. 2 Tr. zák. Samosudca vojenského súdu uznal Mareka vinným, pretože nižšie postavenému svojvoľne sťažoval výkon služby, Števa zasa z toho, že v dozornej službe nedostatočným plnením svojich povinností umožnil svojvoľné sťažovanie výkonu služby jedného vojaka druhým. Marek získal trest odňatia slobody na 7 mesiacov a Števo na 3 mesiace, obaja podmienene so skúšobnou dobou 18 mesiacov.

A vraj nevinné „cvičenie“. Čo však tie následky...!

plk. JUDr. Vladimír PETEJA

P R Í B E H

Bolo to v čase, keď som navštevoval strednú vojenskú školu. Medzi mojich dobrých kamarátov v čate patrili aj Rasťo Hrůza z Brna. Bol absolútny flegmatik. O tom, že jeho priezvisko nebolo zrejme náhodné, sme sa presvedčili na výcvikovej hodine chemickej prípravy.

Išlo o život

Po povel „Plyn!“ sme si nasadili ochranné masky a strčili hlavy do špeciálnej komory, kde sa pomocou slzotvorného plynu skúšala ich tesnosť. Rasťo však opustil komoru už po niekoľkých okamihoch so slzami v očiach. „No nič, menšia netesnosť,“ povedal si. Lepšie utiahol popruhy masky a pustil sa do pokusu číslo dva. Neúspešne. Nepodarilo sa ani jeden z nasledujúcich pokusov. Keď nás už omrzelo počúvať Rasťovo úpenlivé skučanie spôsobené slzným plynom, rozhodli sme sa konať. Dvaja spolužiaci milého Rasťa znehybnili a ja s kamarátom sme starostlivo a dôkladne dotiahli upínacie remienky ochrannej masky. Výsledok sa dostavil – v komore vydržal niekoľkonásobne dlhšie, než bol predpísaný limit. Mali sme vskutku skvelý pocit z dobre vykonanej práce, vydržal nám však len dovtedy, kým sme nezistili, že do zaistovacích zámkov sa mu dostali vlasy a maska sa nedá dať dole! Skúšali sme všelijaké spôsoby, triky a figle, no bez úspechu. To už Rasťova tvár začala pod silno dotiahnutou maskou červenať. Najprv sme vtipkovali, že má pekný mejkap, ale keď zbrúdnatnel a oči mu začali neprirodzene vylietavať z jamiek, pochopili sme, že asi nie je všetko tak, ako má byť. Naše nápady – ostriať dohola, vyrezať v maske otvory a neskôr ju celú rozporciovať, a podobne – Rasťo rezolútne odmietal. Čas postupoval, v Rasťovej tvári sa striedali ďalšie a ďalšie neprirodzené farby, my sme začali podliehať panike a pomaly sme sa s ním už lúčili. Vtom k nemu pristúpil ten najnepravdepodobnejší spolužiak – nešikovný Laco. Dvoma, až banálne jednoduchými, ťahmi masku uvoľnil a Rasťo oslobodil. Všetci sme si vydýchli a až do konca školy si nik z nás z Lacovej nešikovnosti neuťahoval.

Vladislav VAVRINEC

TAJNÍČKA: RUSKÉ PRÍSLOVIE	osobné zámeno	miernie zohrievaný (z lat.)	meno herca Sharifa	pokry tenkou vrstvou, natrí	tiež	POMÓCKY: sono, Arp, driv, TS, Tor, Ever	správa te- lovýchov- ných za- riadení (skr.)	ničivá búrka, vichrica	tkaním nachystal	cit. vyja- drujúci povzdych	Obrana	uviedol do pohybu	celá stovka miešancov	germánsky boh búrky
druh trvajúcej rastliny						zvuk, po esperan- tsky skr. seniora					cit. k výzve, aby bolo ticho			
1											mužské meno osobné zámeno			
zlozno- kvet- ná bylina (Inula he- le- nium)					rytmus prudký úder zhora v tenise					zhnedni od slnka vôňa, pach (z lat.)				
Autor: Vojtech Kúkoľ	2					3								rieka v Rusku
EČV mesta Košice	hud. skupi- na (hovor.)			skr. slov. rozhlasu časť ľud- ského tela		obhrýza (zried.)	ponad ľud. rozprá- vač z Košíc				športová zbraň skupina zlodejov			
francúzsky sochár a maliar				obec v okr. Komárno plúž			tenisový úder opera G. Verdiho					čínske žen. meno predseda polit. strany SMER		
polovička							otrhával (viator) MOL Tuniska							
meno slov. akadem. maliara Púčka					maďarské žen. meno EČV okr. Poprad					krátke spojovacie klince rozum				
skr. súhv. Jašterica (Lacerta lat.)				5										
4				ľahká hmla nad horami					patriaca Maovi					

Okrídlená protizemná riadená strela Tomahawk Block IV

Americké vojenské námorníctvo prijalo v tomto roku do svojej výzbroje zatiaľ najnovší variant okrídlenej protizemnej riadenej strely Tomahawk verzie Block IV, ktorý býva označovaný aj ako taktická protizemná riadená strela TLAM (Tactical Land-Attack Missile). Táto strela je v širokom rozsahu zmodernizovaným systémom, ktorý slúži US Navy už 32 rokov. Riadená strela TLAM je podzvuková okrídlená riadená strela s ďalekým doletom na použitie proti pozemným cieľom z palúb hladinových plavidiel a ponoriek amerického vojenského námorníctva. Riadená strela TLAM ponúka operačnému veliteľovi podstatne väčšiu flexibilitu, pretože umožňuje zmeniť cieľ počas letu riadenej strely. Strela TLAM má dĺžku 5,56 m, so štartovacím raketovým motorom je to 6,25 m. Jej priemer je 51,81 cm a štartovacia hmotnosť strely 1 315,44 kg (1 587,6 kg spolu so štartovacím motorom). Strelu poháňa malý prúdový motor Williams International F415. Rozpätie krídla je 2,67 m. Riadená strela ničí cieľ jednotnou konvenčnou bojovou časťou s hmotnosťou 454 kg. Dolet riadenej strely TLAM s rýchlosťou 880 km/h je 1 600 km.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Správne odpovede z OBRANY č. 20/2004

- č. 1 – Šírka ĽPT Wiesel je 1,825 m
- č. 2 – EMPA = Európska asociácia vojenskej tlače (European Military press Association)
- č. 3 – Stálu expozíciu Vojenského historického múzea Výzbroj čs. armády v rokoch 1945 – 1992 otvorili v Piešťanoch.

Výherca súťaže z OBRANY č. 20/2004

Ing. František Andraščík, Rožňava

Vylúštenie krížovky z č. 20/2004

Kto chce ružu odtrhnúť, musí počítať s trnami

Výherca krížovky z OBRANY č. 20/2004

Peter Hrivnák, Rožňava

Otázka č. 1

Aký motor poháňa okrídlenú riadenú strelu TLAM?

Otázka č. 2

V ktorom meste bola 7. októbra slávnostne otvorená Odborná výcviková škola letectva?

Otázka č. 3

S vojakmi z koľkých ďalších krajín pôsobia vojaci SR na letisku KAIA v afganskom Kábule?

Odpoveď spolu so spätnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku najneskôr do 21. 11. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

PRESVEDČENIE MOTIVÁCIA POSLANIE ODHODLANIE

SLOVENSKO
V NATO

VSTUP SLOVENSKA DO NATO OKREM INÝCH POZITÍV VYTVORIL PRIAZNIVÉ PODMIENKY PRE VZNIK PROFESIONÁLNEJ ARMÁDY, KTORÁ SA STALA SÚČASŤOU MEDZINÁRODNÝCH OZBROJENÝCH SÍL. PROFESIONALIZÁCIA ARMÁDY JE ÚZKO PREPOJENÁ S PROCESOM JEJ ŠPECIALIZÁCIE. TÁ SI VYŽADUJE NA VŠETKÝCH POSTOCH SKUTOČNÝCH PROFESIONÁLOV. ĽUDÍ, KTORÍ SA NA ZÁKLADE SVOJHO VNÚTORNEHO PRESVEDČENIA A OSOBNEJ MOTIVÁCIE DOBROVOĽNE ROZHODNÚ PRE PROFESIU VOJAKA. NÁROČNÉ POVOLANIE PROFESIONÁLNEHO VOJAKA JE DEKLARÁCIOU MORÁLNEJ SÍLY A PSYCHICKEJ VYSPELOSTI JEDNOTLIVCA, KTORÝ SVOJE POVOLANIE VNÍMA PREDOVŠETKÝM AKO POSLANIE.

www.profesionalnaarmada.sk

infolinka 0800 13 24 13